

Omslagsillustrasjon: I forskningen samarbeider Avdeling for allmennmedisin bredt med andre aktører, både lokalt, nasjonalt og internasjonalt. I denne ordskyen av navn på samarbeidspartnere, reflekterer ikke fontstørrelse rangering av omfang av samarbeid med den enkelte aktør.

Kort omtale av forskningsprosjekt som er forankret i Avdelingen og/eller der vitenskapelig ansatte ved avdelingen deltar

Det er mange mulige måter å kategorisere allmennmedisinsk forskning på. Det kan være etter diagnose, pasienters aldersgruppe, klinisk setting, metode mv. I denne oversikten har vi valgt å sortere forskningsprosjektene slik at de er fordelt i følgende fem tematisk definerte grupper:

- TEMA 1: ANTIBIOTIKA/INFEKSJONER OG ANNEN LEGEMIDDELFORSKNING
- TEMA 2: DIABETES, HJERTE-KAR, ETNISITET, SVANGERSKAP, VITAMIN-D
- TEMA 3: MUSKEL- SKJELETTLIDELSER, SYMPTOMFORSKNING, HODEPINE, KREFT
- TEMA 4: BARNE- OG UNGDOMSHELSE, RUS OG PSYKIATRI
- TEMA 5: HELSETJENESTE- OG TRYGDEFORSKNING, FORSKNING OM STUDENTUNDERVISNING

Innenfor hvert tematisk område er prosjektene listet opp i følgende rekkefølge:

1. EU-prosjekt
2. Postdoktor prosjekt
3. ph.d-prosjekt
4. Forskerprosjekt
5. AFU-prosjekt
6. Student-prosjekt (prosjektoppgaver for legestudenter) mv.

Oversikten omfatter til sammen 153 små og store prosjekt som fordeler seg på 3 EU-prosjekt samt en EU søknad, 9 postdoktorprosjekt, 56 ph.d prosjekt (avdelingens ansatte veileder/medveileder 44 av disse), 51 forskerprosjekt, 20 AFU-prosjekt og 13 studentprosjekt.

I oversikten som følger, er navn på personer ansatt ved Avdeling for allmennmedisin understreket.

TEMA 1: ANTIBIOTIKA/INFEKSJONER OG ANNEN LEGEMIDDELFORSKNING

Antibiotika og infeksjoner

(EU) "Platform foR European Preparedness Against (Re-)emerging Epidemics (PREPARE)».

Prosjektkordinator: *prof. Herman Goosens, Universitetet i Antwerpen, Belgia*
Norsk partner: *Morten Lindbæk*
Norsk koordinator: *Nicolay Harbin*
Finansiering: *EU (7.rammeprogram)*

Den norske deltakelsen gjelder arbeidspakken: *Antivirals for influenza-Like Illness? An rCt of Clinical and Cost effectiveness in primary CarE (ALIC4E)*. Studien er en arbeidspakke under PREPARE. Dette prosjektet har en åpen, adaptiv-plattform med et randomisert design og har som primærmål å fastslå den mest effektive behandlingsmetoden (antiviral vs. vanlig behandling) for influensa og influensalignende sykdom. Målgruppen er pasienter ≥ 1 år, som presenterer med influensalignende sykdom i primærhelsetjenesten, i perioder med bekreftet høy influensa forekomst. Målet er å rekruttere 75 pasienter hver influensasesong i 3 år, oppstart høsten 2015. Pasientene vil bli randomisert til 2 grupper der den ene gruppen vil motta vanlig influensa behandling, og den andre oseltamivir.

(postdoc) ENORM - Educational intervention in NORwegian Municipalities for antibiotic treatment in line with guidelines.

Postdoktorstipendiat: *Sigurd Høye*
Finansiering: *NFR*
Medarbeidere: *Morten Lindbæk, Hege Salvesen Blix*

Kvalitetsforbedringsprosjekter i allmennpraksis kan ha stor effekt, men er dyre. Hensikten med dette prosjektet er å undersøke effekten av en lite ressurskrevende intervensjon overfor norske allmennleger der målet er å få til en antibiotikaforskrivning mer i tråd med de nasjonale retningslinjene. Konkret vil vi undersøke, på kommunenivå: total mengde utlevert antibiotika; andelen utlevert penicillin V sammenlignet med amoksisillin, makrolider og doksycyklin; og andelen utlevert ciprofloxacin sammenlignet med trimetoprim, pivmecillinam og furadantin.

(postdok) Intravenøs behandling ved infeksjoner hos sykehjemspasienter i Vestfold (3IV)

Postdoktorstipendiat: *Maria Romøren*
Samarbeidspartnere: *Morten Lindbæk og Svein Gjelstad (Avd. for allmennmedisin)*
Reidun Førde og Reidar Pedersen, SME, Helsam
Finansiering: *HSØ, AFE*

Intravenøsprosjektets hovedmål er å evaluere om sykehjemsbeboere som trenger intravenøs væske eller antibiotika kan behandles like godt eller bedre på sykehjemmet som på sykehus. Intervensjonen, et strukturert opplæringsprogram i intravenøs behandling av dehydrering og infeksjoner i sykehjem, ble gjennomført ved 30 av 34 sykehjem i Vestfold fylke fra november 2009-desember 2011. Vi ser blant annet på

om opplæringen kan føre til redusert antall innleggelser og liggedøgn i sykehus blant sykehjemsbeboere og om behandling med intravenøs væske eller antibiotika lokalt kan gi et like godt eller bedre pasientforløp. Vi har også en stor studie på etiske aspekter ved livsforlengende behandling basert på fokusgruppeintervjuer med sykehjems- og sykehusleger.

(ph.d) Flåttbårne sykdommer i norsk allmennpraksis: epidemiologi, symptomer og RCT for å sammenligne effekt av ulike antibiotikaregimer ved erytema migrans.

Stipendiat: Knut Eirik Eliassen
Veileder: Morten Lindbæk (H), Harald Reiso (M), Dag Berild (M)
Finansiering: AMFF/UiO

Formålet med prosjektet er å skape viten om flåttbårne sykdommer i norsk allmennpraksis (epidemiologi, diagnostikk, behandling og komplikasjoner).

Del 1 (epidemiologi) er begrenset til erythema migrans (EM) og konsultasjoner for flåttbitt, herunder kartlegging av legenes behandling med antibiotika. Søk i fritekst i journalprogrammene til fastleger og legevakter i fire flåttrike fylker i Norge for perioden 2005-10. Artikkel publisert i 2014. I del 2 sammenlignet vi tre ulike antibiotikabehandlinger for EM: Fenoksymetylpenicillin, doksycyklin og amoksisillin. 80 fastleger over hele landet ble med på å inkludere EM-pasienter til studien og i årene 2011-2014 ble 188 pasienter inkludert og fulgt opp i et år. Resultatene er beskrevet i artikkel som ble sendt inn til vurdering 20. desember 2016. I del 3 målte vi *helseopplevelse* hos pasientene som var med i EM-studien. På diagnosetidspunktet og ett år etter spurte vi med et detaljert spørreskjema om symptomer. Artikkel er publisert på nyåret 2017. Prosjektet befinner seg i avsluttende skrivefase med sikte på innlevering av ph.d første halvår 2017.

(ph.d) Ibuprofen versus mecillinam i behandlingen av ukomplisert cystitt hos voksne, ikke-gravide kvinner, RCT.

Stipendiat: Ingvild Vik
Veileder: Morten Lindbæk (H), Nils Grude (M)
Finansiering: AMFF/NFR

Studien er et samarbeid mellom Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen, Universitetet i København og Universitetet i Lund. Formålet er å undersøke om behandling med ibuprofen ved ukomplisert cystitt gir like rask og god bedring av symptomer som behandling med mecillinam. Rekruttering av pasienter er avsluttet og analyser og skrivearbeid pågår.

(ph.d) Diagnostisering og behandling av ukomplisert nedre urinveisinfeksjon i allmennpraksis, klinisk effekt av pivmecillinambehandling ved ESBL produserende bakterier påvist i urin.

Stipendiat: Marianne Bollestad
Veiledere: Morten Lindbæk (H), Nils Grude (M)
Medarbeider: Gunnar Skov Simonsen (UiT/UNN)
Finansiering: NFR

Prosjektet har som mål å bidra til å sikre trygg klinisk praksis ved håndtering av ukompliserte cystitter i allmennpraksis og bidra til å redusere unødig antibiotikabruk og ledsagende antibiotikaresistens-utvikling. Delprosjekt 1: det er gjennomført en studie for å vurdere om et spørreskjema kan identifisere kvinner med ukomplisert cystitt og identifisere kvinner med risiko for komplisert infeksjon. Artikkel publisert. Delprosjekt 2: samarbeidsprosjekt med Ingvild Vik, formålet er å undersøke om behandling med ibuprofen ved ukomplisert cystitt gir like rask og god symptomlindring som behandling med mecillinam.

Mindre studier og kasuistikker har vist klinisk effekt av pivmecillinambehandling (Selexid, Penomax) ved ESBL produserende bakterier påvist i urin. Hensikten med studien er å sammenligne det kliniske og mikrobiologiske utkommet av pivmecillinambehandling av UVI forårsaket av ESBL produserende bakterier E.coli med pivmecillinambehandling av ikke-ESBL produserende E.coli UVI. Datainnsamling er ferdigstilt og publikasjon forventes i 2017.

(ph.d) Empiric antibiotic prescribing in selected primary care settings: identifying possible areas for improvement.

Stipendiat: Mark Fagan
Veileder: Morten Lindbæk (H), Dag Berild (M), Harald Reiso (M)
Finansiering: AMFF

Prosjektet består av flere delstudier knyttet til forskrivning av antibiotika på legevakt og i sykehjem. Vekt på bruken av ciprofloxacin utenfor sykehus. Avhandlingen ble levert inn høsten 2015, og Mark Fagan disputerte i februar 2016.

(ph.d) Luftveisinfeksjoner og bruk av reseptbelagte medikamenter i svangerskapet og hos barn

Stipendiat: ØNH-lege Guro Haugen Fossum
Veileder: Morten Lindbæk (H), Kari Kværner (M)
Finansiering: ASP

Målsettingen er å få kartlagt bedre dagens forskrivning av antibiotika ved luftveisinfeksjoner hos gravide og små barn, og eventuelle sammenhenger med bruk av R-legemidler (astmamedikamenter og allergimedikamenter). Artikkel 1 er publisert. Prosjektet har hatt forsinket framdrift pga svangerskapspermisjoner.

(ph.d) Antibiotikaforskrivning blant fastleger i Norge på bakgrunn av innvandrersstatus og utdanningssted

Stipendiat: Sigurd Haugan Danielsen (permisjon)
Veileder: Svein Gjelstad (H), Morten Lindbæk (M)
Finansiering: AMFF

Formålet med prosjektet er å se på legesøkningsatferd og antibiotikaforskrivning ved luft- og urinveisinfeksjoner, og å se dette i lys av legenes tidligere oppholdsland og utdanningssted. Planlagt basert på koblet datafil levert fra Universitetet i Bergen. Da det i ettertid viste seg at UiB ikke hadde formell tillatelse til å utlevere data til samarbeidende forskningsinstitusjoner, ble prosjektet stoppet opp og Danielsen har derfor hatt permisjon fra PhD-prosjektet siden sommeren 2015 i påvente av at vi ved UiO skaffer til veie nye, egne data for å besvare forskningsspørsmålene. Dette forventes å komme i orden i løpet av 2017.

(Forskerprosjekt) Pasientforløp ved infeksjoner i allmennpraksis og legevakt med komplikasjoner; kost-nytte vurderinger knyttet til behandling i spesialisttjenesten.

Stort registerkoblingsprosjekt som i 2016 har vært under utvikling.

Prosjektgruppa består av:

Avdeling for allmennmedisin/ASP: Svein Gjelstad, Morten Lindbæk, Sigurd Høye, Jørund Straand, Per Hjortdahl, Ibrahimu Mdala, Sigurd Danielsen, Aleksander Thorne, Linda Rui (koordinator)

Avd. for helseledelse/helseøkonomi: *Stipendiat fra Helseøkonomi, UiO*
  Reseptregistret/FHI: Hege Salvesen Blix

Spesialisthelsetjenesten: *Jon Birger Haug (Nasjonal kompetanse-tjeneste for antibiotikabruk i*
  spesialist-helsetjenesten, KAS),
  Dag Berild (OUS/UiO), K.J Kværner (OUS/UiO), Are Berg

Finansiering: *Så langt, egne midler*

Ved å koble ulike helseregistre ønsker vi å analysere sammenhengen mellom infeksjoner og antibiotikabruk sett i forhold til ulike karakteristika hos pasient og forskriver. Våre forskningsspørsmål kan kategoriseres i tre hovedkategorier relatert til 1) pasient, 2) forskriver og 3) helseøkonomi

Pasient (håndtering av infeksjoner utenfor sykehus og for pasienter innlagt i sykehus); forskriver (antibiotikaforskrivning relatert til leges og pasients opprinnelsesland og utdannelsessted); helseøkonomi (kost-nytte vurderinger ved ulike modeller for håndtering av nærmere definerte infeksjonssykdommer). Registerne som skal sammenstilles: KUHR (Helseøkonomiforvaltningen) med diagnosekoder og oppgjørstakster; Fastlegedatabasen gir informasjon om hvilke pasienter som tilhører legens listepopulasjon ; Folkeregisteret (Skattedirektoratet) med informasjon om fødested, statsborgerskap, evt. land innvandret fra og innvandringstidspunkt og utdanning/arbeid for alle landets innbyggere).; NAV (sykelighet og samfunnskostnader ved sykmeldinger); NPR (Norsk Pasientregister). Her kan vi følge pasientforløp som fører til alvorligere komplikasjoner av infeksjonssykdommer; Reseptregisteret (skal foreta koblingene). Nødvendige godkjenninger er i løpet av 2016 i ferd med å komme på plass. Utarbeidelse av protokoller for forskningsprosjekt er i gang, blant annet for ph.d kandidat Sigurd Haugan Danielsen (se foran).

(Forskerprosjekt) Kulturelle faktorer som kan påvirke forskrivning og forbruk av antibiotika

Stipendiat: *Siri Jensen*
Veileder: *Morten Lindbæk (H)*
Finansiering: *ASP*

Prosjektet ønsker gjennom en kvalitativ studie å kartlegge om det kan være kulturelle årsaker og forskjeller som ligger til grunn for de store forskjellene i forbruk og resistensutvikling mellom Norge, Frankrike og Polen. Første artikkel er publisert.

(Forskerprosjekt) Antibiotic development and resistance – a historic perspective

Forskere: *Jørund Straand, Christoph Gradmann (Avd for samfunnsmedisin),*
  Morten Lindbæk, Gunnar Skov Simonsen (UNN/UiT)
Finansiering: *Ingen ekstern finansiering*

Dette er et medisinsk historisk, litteraturbasert prosjekt for å lage en samlet, internasjonal framstilling av historien bak utviklingen av antimikrobielle legemidler og av antibiotikaresistens. Oppdatert framstilling fram til i dag. Resultatet er artikkelen "Antibiotic development and Resistance" som første gang ble publisert i Elseviers International Encyclopedia of Public Health (Ed. Chr Hegghougen) i 2008, oppdatert i 2014 til Elseviers Reference Module for Biomedical Sciences. Neste versjon vil bli publisert primo 2017 i andre utgaven av The International Encyclopedia of Public Health på Oxford University Press.

(Forskerprosjekt) Holdninger til antibiotika og antibiotikaresistens (HOLD-AN)

Forskere: Endre Tvinnereim, Sigurd Høye

Samarbeidspartner: UNI Research Rokkansenteret

Befolkningens legesøkningsatferd og uttrykte forventninger i konsultasjonen har stor påvirkning på antibiotikabruken i primærhelsetjenesten. For å få til en reduksjon i denne bruken, kreves det kunnskap om befolkningens holdning til og kunnskap om antibiotika og antibiotikaresistens. Vi har lite slik kunnskap, og den bygger gjerne på enkle spørreundersøkelser med forhåndsdefinerte spørsmål. En alternativ metode med stort potensiale er å bruke åpne spørsmål, der respondentene står fritt til å formulere sine egne assosiasjoner og forklare hva de selv legger vekt på. Tidligere har det vært store kostnader knyttet til innhenting og bearbeiding av denne type data. Imidlertid har dataverktøy som kan analysere store tekstmengder nylig blitt tilgjengelig. Såkalt strukturert temamodellering (Structured Topic Modelling) av tekst fra åpne spørsmål har gitt verdifull kunnskap blant annet om befolkningens holdning til og kunnskap om klimaendringer.

Vi har benyttet en veletablert internettbasert akademisk undersøkelse, Norsk Medborgerpanel, ved Universitetet i Bergen, og stilt åpne spørsmål om antibiotika og antibiotikaresistens til et representativt utvalg på 1800 personer. Svarene vil bli analysert ved hjelp av strukturert temamodellering, der automatisert kvantitativ tekstanalyse kombineres med menneskelig validering av utvalgte responser som modellen identifiserer.

(Forskerprosjekt) Geographic Distribution of Health Care – Regional differences in demand and supply, costs and quality (GeoHealth)

Prosjekteier: Statistisk SentralByrå (SSB)

Forskere: Kjetil Telle, Astri Syse, Mark E. Votruba, Judith Rees, Sigurd Høye.

Finansiering: NFR

Substantial regional differences exist in the utilization of health care within OECD countries, but knowledge remains scarce on the causes and consequences thereof. We will provide policy relevant knowledge on effects of travel distances on regional distribution of health care personnel, on regional utilization of health care (primary and specialist) and on possible regional variation in indicators of patient recovery. We will combine several population-wide, individual-level data registers to undertake these novel analyses. Project start: June 2017

(Forskerprosjekt) RASK (Riktigere antibiotikabruk for sykehjem i kommunen)

Prosjektleder: Morten Lindbæk/ASP

Prosjektmedarbeider: Nicolay Harbin

*Samarbeidspartnere: Nasjonal kompetansetjeneste for antibiotikabruk i spesialist-helsetjenesten
Folkehelseinstituttet, Regionale kompetansesentra for smittevern (i RHF-ene)
Norsk forening for alders og sykehjemsmedisin (DNLF).*

Finansiering: Hdir (kvalitetsprosjektet); Forskingen mangler finansiering

Antibiotikasenteret for primærmedisin (ASP) har fått en nøkkelrolle som faglig rådgiver i gjennomføringen av flere tiltak i «Handlingsplan mot antibiotikaresistens i helsetjenesten» som ble utgitt av Regjeringen i januar 2016, herunder tiltak 6.4: å ha hovedansvaret for gruppebasert etterutdanning av leger som jobber i kommunale helseinstitusjoner. Hovedmålet for handlingsplanene er å redusere totalbruken av antibiotika med 30% innen utløpet av 2020.

Med bakgrunn i dette oppdrag har ASP startet en intervensjonspilot på et kvalitetsprosjekt i Østfold fylke 12.10.16 som baserer seg på modellene kollegabasert terapiveiledning og antibiotika styringsprogram. Piloten har blitt svært godt mottatt både på fylkes- og kommunalt nivå så vel som på sykehjemsnivå. 40 av 42 kommunale institusjoner i Østfold fylke deltar i piloten, som danner grunnlag for videre utrulling av intervensjonen til resten av landets fylker innen utgangen av 2020.

Intervensjonen består i at vi samler så mange kommunale institusjoner som mulig i hvert fylke til et heldagsmøte der gjeldende antibiotikaretningslinjer for sykehjem og KAD avdelinger gjennomgås. Derneft fokuseres det blant annet på korrekt diagnostikk av infeksjoner, intravenøs vs. peroral behandling og på infeksjonsforebygging. Under møtet vil representanter fra hvert sykehjem dessuten måtte diskutere og reflektere over statistikk for eget antibiotikaforbruk som sendes dem i forkant av møtet. Hvert sykehjem vil i etterkant anmodes om å gjennomføre, for egne medarbeidere, egnede undervisningsopplegg utarbeidet av ASP. I tillegg skal institusjonene i hvert fylke gjennomføre punktprevalensundersøkelser (NOIS PIAH) x 6/år gjennom intervensjonsperioden som er satt til 1 år/institusjon.

Man har nå også startet opp intervensjonen i Hedmark fylke (15.02.17), og planlegger å inkludere et nytt fylke annenhver måned fremover mot 2020.

Planer for forskningsmessig evaluering av prosjektet er under utvikling.

(Forskerprosjekt) RAK (Riktigere antibiotikabruk i kommunene)

Prosjektleder: Morten Lindbæk/ASP

Prosjektmedarbeider: Sigurd Høye

Samarbeidspartnere: Folkehelseinstituttet, Senter for Kvalitet i Legekantor (SKIL)

Finansiering: Hdir (kvalitetsprosjektet); Forskningen mangler finansiering

Antibiotikasenteret for primærmedisin (ASP) har fått en nøkkelrolle som faglig rådgiver i gjennomføringen av flere tiltak i «Handlingsplan mot antibiotikaresistens i helsetjenesten» som ble utgitt av Regjeringen i januar 2016, herunder tiltak 4.2: å ha hovedansvaret for gruppebasert etterutdanning av leger som jobber i allmennpraksis. Hovedmålet for handlingsplanene er å redusere totalbruken av antibiotika med 30% innen utløpet av 2020.

Med bakgrunn i dette oppdrag har ASP startet en intervensjonspilot på et kvalitetsprosjekt i Buskerud fylke 24.11.16 som baserer seg på modellen Kollegabasert terapiveiledning. Piloten har blitt svært godt mottatt både på fylkes- og kommunalt nivå. Opp mot 60 % av fastlegene i Buskerud fylke deltar i piloten, som danner grunnlag for videre utrulling av intervensjonen til resten av landets fylker innen utgangen av 2020.

Intervensjonen tilsvarer den som er utviklet i postdok-prosjektet ENORM – Educational intervention in NORwegian Municipalities for antibiotic treatment in line with guidelines.

Intervensjonen starter i Akershus 23.03.17, i Finnmark 04.05.17 og i Troms 07.09.17.

Planer for forskningsmessig evaluering av prosjektet er under utvikling.

(AFU-prosjekt) Pasientforløp ved bruk vs ikke bruk av metenamin som forebyggende behandling.

Stipendiat: Linda Rui

Veileder: Morten Lindbæk, Svein Gjelstad (H)

Finansiering: AFU

Prosjektet er en retrospektiv registerstudie (Reseptregisteret) som ser på effekten av metenamin som forebyggende behandling hos kvinner mellom 50 og 79 år. Prosjektet planlegges publisert i løpet av 2017. Sannsynlig del av et framtidig PhD-prosjekt som vil bli søkt støttet fra AMFF i mars 2017.

(AFU-prosjekt) Forekomst av seksuelt overførbare infeksjoner etter seksuelt overgrep: en kohortstudie ved Overgrepsmottaket i Oslo, Norge

Stipendiat: *Katarina Skjælaaen*

Veiledere: *Odd Martin Vallersnes (H), Mette Brekke (M), Helle Nesvold (M)*

Finansiering: *AFU*

Samarbeid med Legevakten i Oslo, Olafiaklinikken og Mikrobiologisk avdeling ved OUS. Formålet er å registrere forekomst av smitte med seksuelt overførbare infeksjoner etter overgrep og lete etter variabler som kan predikere forhøyet risiko for smitte. Økende antibiotikaresistens har betydning for fremtidige valg av profylaktisk behandling etter overgrep. Hvis oppmøtet til kontroll viser seg å være godt, kan en vurdere å utelate profylakse mot klamydia, og i stedet styre etter påvist smitte

(AFU-prosjekt) Antibiotic prescribing for acute respiratory tract infections in Norwegian primary care out-of-hours service

Forskere: *Bent Håkan Lindberg, Sigurd Høye*

Finansiering: *Dnlf (Allmennpraktikerstipend)*

Purpose: To examine factors correlating with antibiotic prescribing for acute respiratory tract infections (ARTIs) in Norwegian primary care out-of-hours service.

Materials and methods: Retrospective data analysis for the year 2014 in two out-of-hours primary care units located in the towns of Hamar and Tønsberg in Norway, analyzing type and frequency of different antibiotics prescribed by 117 medical doctors for ARTIs, and factors correlating with these.

Artikkel innsendt for publisering. Det siktes mot at dette skal inngå i framtidig ph.d.

(AFU-prosjekt) Opprettholdes en gunstig antibiotikaforskrivning fire år etter KTV-intervensjonen?

AFU-stipendiat: *Øystein Bøhn Egge*

Veileder: *Svein Gjelstad*

Finansiering: *Allmennmedisinsk ForskningsUtvalg (AFU) I Legeforeningen*

Formålet med prosjektet er å undersøke hvordan de forbedringer man oppnådde i prosjektet Kollegabasert Terapiveiledning (KTV) (reduisert AB-bruk ved ØLI og mindre andel av bredspektrede midler) har utviklet seg over en oppfølgingsperiode på fire år.

(AFU-prosjekt x2) Kan vi stole på fastlegens diagnose? ICPC-diagnoser og infeksjoner

AFU-stipendiater: *Gunnar Mouland og Bjørn Bratland*

Medarbeider: *Geir L Sporaland*

Veileder: *Harald Reiso, AFE Oslo*

Vurdering av kvalitet i bruk av ICPC-koder på legeregningkort, samlet inn ved legekantor i Arendals-området.

(Student-prosjekt) Competent doctors or responsible patients? Antibiotic use and general practitioners' consultation rates

Legestudent: *Marte Meyer Walle-Hansen*
Veileder: *Sigurd Høye*

Antibiotic consumption varies greatly between Norwegian municipalities. The cause remains unexplained. This study examines whether variations in antibiotic consumption between municipalities can be explained by inhabitants' health seeking behaviour versus GPs' prescription behaviour. Data on all dispensed antibiotics and all consultations in Norway in 2015 are analyzed.

(Student-prosjekt) Antibiotic switch during treatment with respiratory tract infection-antibiotics in primary care

Legestudenter: *Mari Blandhol, Thekla Tysland*
Veileder: *Sigurd Høye*
Samarbeidspartner: *Hege S. Blix (FHI)*

The aim of this study is to compare antibiotic treatment failure in narrow- and broad-spectrum antibiotics for respiratory tract infections in ambulatory care, in terms of antibiotic switch from one type of antibiotics to another type. Data on all dispensed doxycycline, amoxicillin, phenoxymethylpenicillin and macrolides in Norway, from June 2013 to May 2015, are analyzed.

(Student-prosjekt) Bør man passe seg for trekken? En systematisk oversikt over sammenhengen mellom kuldeeksponering og luftveisinfeksjoner.

Legestudenter: *Line Therese Dahl Jostedt og Isabel Gamst Kvernmo*
Veileder: *Sigurd Høye*

Vil en person som blir avkjølt eller utsatt for trekk lettere pådra seg en luftveisinfeksjon? Dette er en kjent oppfatning blant mange. I denne studien gjennomgår vi kunnskapsgrunnlaget som kan svare på dette spørsmålet.

(Student-prosjekt) Bruk av antibiotika i svangerskapet

Legestudent: *Stina Nordeng*
Veiledere: *Hedvig Nordeng (farmasi), Sigurd Høye*
Samarbeidspartner: *Farmasøytisk institutt, UiO*

Antibiotika er de reseptpliktige legemidler som er mest brukt i svangerskapet. Det er derfor viktig å undersøke om antibiotikabruk under graviditet kan gi fosterskade. Det siste tiåret har tilgjengeligheten til data fra nasjonale registre gjort det mulig å gjennomføre store epidemiologiske studier. Formålet med denne litteraturstudien er å gjennomgå nyere studier om risiko for medfødte misdannelser og spontanabort ved bruk av antibiotika i svangerskapet.

Artikkel publisert febr 2016.

(Student-prosjekt) nettbasert spørreundersøkelse om informasjonskampanje om antibiotikaresistens

Legestudent: *Sophie Berg, kull V12*
Veileder: *Morten Lindbæk*
Samarbeidspartner: *Nasjonalt folkehelseinstitutt*

Nettbasert spørreundersøkelse for å undersøke respondentenes kunnskaper om og holdninger til bruk av antibiotika mot vanlige infeksjoner og om antibiotikaresistens. Etter å ha fylt ut spørreskjema ble respondenten ført videre til en «fasit» for undersøkelsen. Spørreskjema utviklet i questback ble formidlet via Facebook som for en avgift postet denne videre på aktuelle nettsted. Resultatet ble nesten 12.000 svar i løpet av 20 dager! Det er planer om å bearbeide resultatene fra undersøkelsen til en vitenskapelig artikkel i 2017.

(Student-prosjekt) Efficacy of penicillin V versus amoxicillin in clinical trials performed outside of hospitals. A review of literature.

Legestudent: *Philip L. Skarpeid*
Veileder: *Sigurd Høye*

Bacteria's resistance to antibiotics is an increasing problem that has been shown to correlate with the use of said medication, and broad-spectrum antibiotics give more resistance than narrow spectrum antibiotics. Most antibiotics are prescribed in primary health care, and in this setting mostly for upper airway infections. In Scandinavian countries narrow spectrum penicillin V is recommended, while most other countries have broad-spectrum amoxicillin as the recommended medication for these kinds of infections. We did a review of literature to identify what is known regarding treatment with penicillin V vs. amoxicillin for any diagnosis in primary health care.

Annen forskning relatert til legemidler

(ph.d) Kollegabasert terapiveiledning for å fremme mer hensiktsmessig legemiddelforskrivning til eldre pasienter: En randomisert, kontrollert studie i allmennpraksis. (KTV-prosjektet)

Stipendiat: Sture Rognstad
Veiledere: Jørund Straand (H), Arne Fetveit (M)
Finansiering: Norges Forskningsråd (NFR); UiO

Aldring øker i seg selv eldre menneskers sårbarhet overfor legemidler, og legemiddelbivirkninger kan redusere eldre menneskers livskvalitet og helse. Prosjektet analyserer effekten av kollegabasert terapiveiledning (KTV) for å fremme en mer hensiktsmessig legemiddelforskrivning til eldre pasienter. Aktuelle artikler er publisert og ph.d ble innsendt høst 2016 (ph.d ble forsvart 3. mars 2017).

(ph.d) Potensielt risikabel legemiddelbruk hos eldre: en epidemiologisk undersøkelse blant hjemmeboende eldre og en Delphi-basert konsensusprosess for farmakologisk uhensiktsmessig legemiddelbruk i sykehjem med påfølgende epidemiologisk prevalensundersøkelse

Stipendiat: Gunhild Nyborg
Veiledere: Mette Brekke (H), Jørund Straand (M)
Finansiering: AMFF

Prosjektets formål er å avdekke og karakterisere omfang av og prediktorer for potensielt uhensiktsmessig legemiddelforskrivning til eldre pasienter (70+ år) i Norge, hjemmeboende og i sykehjem, og å utvikle eksplisitte kriterier for uhensiktsmessig legemiddelbruk blant sykehjemsbeboere. To artikler er publisert, den tredje er innsendt. Innlevering av ph.d forventes 1.halvår 2017.

(ph.d) Kan kvaliteten på forskrivning av vanedannende legemidler til eldre i allmennpraksis forbedres? Kollegabasert terapiveiledning (KTV) i allmennpraksis.

Stipendiat: Anne C Sundseth
Veiledere: Elin O Rosvold (H), Jan C. Frich, HELED (M), Jørund Straand (M)
Medarbeider: Svein Gjelstad
Finansiering: AMFF

Formålet er å kartlegge allmennlegers forskrivningspraksis av vanedannende legemidler til eldre pasienter, samt se på KTV-metodens effekter på kortere og på lengre sikt for å redusere forskrivning av vanedannende legemidler til eldre pasienter i allmennpraksis. Første artikkel er innsendt for publisering (des. 2016).

(ph.d) Active cooperation for improved pharmacotherapy in frail elderly people - The COOP Study. A randomised controlled trial

Stipendiat: Rita Romskaug (ph.d kandidat på Klinmed, UiO)
Veiledere: Torgeir Bruun Wyller (H), Jørund Straand (M)
Finansiering: NFR

Det overordnede målet med denne studien er å evaluere effekt på pasientrelaterte endepunkt av et semi-strukturert samarbeid mellom geriater og fastlege på komplekse legemiddelregimer hos hjemmeboende, eldre pasienter. Protokoll er innsendt for publisering og datainnsamling pågår (des. 2016).

(ph.d) Legemiddelforskning i norsk allmennpraksis: Omfang, innhold og forskningsmessig kvalitet

Stipendiat: Anja Lyche Brænd
Veileder: Atle Klovning (H), Jørund Straand (M)
Finansiering: AMFF

Prosjektet vil gi faktabasert oversikt og innsikt i legemiddelutprøvinger i norsk allmennpraksis, som hovedsakelig skjer i regi av farmasøytisk industri. For allmennmedisinfaget er det av verdi å vite om forskningen er relevant for helsetjenesten og for allmennlegers yrkesutøvelse. Kunnskap om hva som faktisk skjer, er relevant bakgrunn for å sikre kvaliteten i allmennmedisinsk forskning og for å utvikle en strategi for klinisk forskning i allmennpraksis der legemiddelutprøvinger utgjør en viktig del. Artikkel 1 ble publisert i 2014 og artikkel 2 og i 2016. Artikkel 3 sendes inn vår 2017.

(ph.d) Legemiddelbruk og legemiddelrelaterte problemer på sykehjem i Oslo

Stipendiat: Amura Francesca Fog
Veiledere: Jørund Straand (H), Knut Engedahl (M), Hege S. Blix (M)
Finansiering: Off.sektor ph.d (NFR og sykehjemsetaten i Oslo)

Studien er basert på tre artikler. Den første har fokus på legemiddelbruk, legemiddelrelaterte problemer og effekt av gjentatt legemiddelgjennomgang på sykehjem. Den andre analyserer forskjeller i legemiddelbruk mellom eldre som bor hjemme og på sykehjem i Oslo. Den siste vil ha fokus på variasjon i legemiddelbruken mellom sykehjem i Oslo.

(ph.d) Nyttene av diagnostiske tester ved behandling/diagnostikk av astma og KOLS i allmennpraksis.

Stipendiat: Lene Dalbak (UiT)
Veiledere: Hasse Melbye (H), Jørund Straand (M)
Finansiering: AMFF

Arbeidet går ut fra UiT der også Dalbak har sin hovedstilling og hvor hovedveileder er tilsatt. Det dreier seg om 3 atskilte prosjekt som alle belyser hvordan diagnostiske metoder kan brukes. To baserer seg på datainnsamling i allmennpraksis, én fra befolkningsundersøkelse (Tromsøundersøkelsen). Den første er et kvalitetssikringsprosjekt av egen praksis der nytten av spirometri ble vurdert med henblikk på medikamentell behandling av KOLS. Artikkel publisert i 2013. Andre delen er basert på «DIOLUP»-studien og omhandler nytten av pulsoksimetri ved oppfølging av astma og KOLS pasienter i allmennpraksis. Artikkel publisert i 2015. Tredje delen, basert på data fra befolkningsundersøkelsen i Tromsø, undersøker om pulsoksimetri kan brukes i diagnostikk av kronisk hjertesvikt. Manuskript er innsendt for publisering. Ph.d forventes slutført i 2017.03.

(Forskerprosjekt) Identifying and reducing risk associated with opiate/benzodiazepine misuse and dependence among elderly patients

<i>Prosjektleder</i>	<i>Christofer Lundqvist, Forskningscenteret, Ahus</i>
<i>Stipendiat</i>	<i>Socheat Cheng</i>
<i>Veiledere</i>	<i>Christofer Lundqvist, <u>Espen Saxhaug Kristoffersen</u> (M)</i>
<i>Forskere</i>	<i>Tahreem G Siddiqui, Ramune Grambaite, Jorun Rugkåsa, Ahus Michael Gossop, Kings College, London UK, Torgeir Bruun Wyller IKM, UiO</i>
<i>Finansiering</i>	<i>HELSEVEL programmet, NFR</i>

Dette er arbeidspakke nr 2 i et større NFR-prosjekt ved Ahus "How do we provide better, safer and more cost-effective care pathways for elderly people?" Overordnet er målet med hele prosjektet å kartlegge samt utvikle bedre helsetjenester og samhandling for eldre pasienter på tvers av tjenestenivåer. Arbeidspakke 2 er to-delt med en deskriptiv kartlegging av eldre pasienters bruk av vanedannende medisiner med påfølgende fysisk og kognitiv testing. Del 2 er en RCT med intervensjon mot uhensiktsmessig bruk av vanedannende legemidler hos eldre. Intervensjonen vil være fastlegebasert.

(Forskerprosjekt) Use and abuse of benzodiazepines in Norway and determinants of drug dependency

<i>Forsker:</i>	<i><u>Trine Bjørner</u></i>
<i>Samarbeidspartnere:</i>	<i>Tor Skomeldal, Avdeling for farmakologi, Klinmed., UiO; Ingunn Fride Tvete, Norsk Regnesentral</i>
<i>Finansieringskilde:</i>	<i>NFR</i>

The consumption of BDZ in Norway is substantial. In 2007 altogether 56 individuals per 1000 inhabitants received at least one prescription for this drug group. The regular use of anti-anxiety and sleep promoting drugs in the society is connected with a substantial drug addiction liability. We therefor want to: 1.) Find the risk factors that identify excessive users compared with other groups
2.) Make risk factors for development of drug dependency known to practicing physicians in the country and elsewhere. 3. Develop and adapt statistical methods for analyzing register data.
Four papers have been published (one in Norwegian) and the project was completed by end of 2016.

(Forskerprosjekt) Medikamentelt utløst munntørret. En pilotundersøkelse blant allmennleger og tannleger basert på uttrekk av data fra elektroniske pasientjournaler og spørreskjema.

<i>Prosjektleder for pilot:</i>	<i>Tiril Willumsen, Odont.fak, UiO</i>
<i>Prosjektmedarbeidere:</i>	<i>AFE-Bergen: Guri Rørtveit, Kristian A Simonsen Tannhelsetjenesten kompetansesenter sør: Anne Skaare AFE Oslo: <u>Jørund Straand og Svein Gjelstad</u> Inst. For klin. Odont, UiB: Kristin Klock Tannhelsetjenestens kompetansesenter vest: Ellen Berggren Tannhelsetj. kompetansesenter Nord og UiO (odont): Ivar Espelid</i>
<i>Finansiering:</i>	<i>Helsedirektortatet</i>

Pilotstudie gjennomført i 2016 i forbindelse med arbeidet for å utvikle nasjonalt praksisbasert forskningsnettverk i primærhelsetjenesten. Knyttet til en felles problemstilling for allmennlege- og tannhelsetjenesten (medikamentelt utløst munntørret), testet vi ut rekruttering av kliniskere til deltakelse i forskningsnettverk, og pilottesting av elektronisk uttrekksverktøy for både legers og tannlegers journalsystemer. Prosjektrapport vil bli levert Helsedir. På nyåret 2017 og deretter tas det sikte på å utarbeide en original artikkel til Tannlegetidende.

(AFU-prosjekt) «Mat som medisin» – prevalens av og intervensjon rettet mot eldre hjemmesykepleiemottakere med ernæringssvikt eller i ernæringsmessig risiko. Legemiddelgjennomgang.

Forsker: Allmennlege/sykehjemslege Mari Fiske
Veiledere: Jørund Straand og Anne Moen (Avd. sykepleievitenskap)
Finansiering: Allmenntmedisinsk Forskningsutvalg (AFU)

Mari Fiske vil teste ut en metode for å identifisere og intervensjon overfor eldre hjemmesykepleiemottakere som er underernærte eller i ernæringsmessig risiko. Første del handler om en screeningundersøkelse ved hjelp av validerte skjema. Dette vil bli gjort i to kommuner, Øvre og Nedre Eiker. Dette vil gi prevalenstall om problemets utbredelse i denne populasjonen. Dessuten vil man identifisere pasienter til delstudie 2: en pragmatisk intervensjon med individuell kostplan overfor inkluderte pasienter i Øvre Eiker (implementert av hjemmesykepleien; motsvarende pasienter i Nedre Eiker vil fungere som kontrollgruppe). Primært utfallsmål er vektendring, sekundære endemål er ADL-funksjoner og håndgrep-styrke. I prosjektet inngår også en legemiddelkartlegging/legemiddelgjennomgang og formålet med denne delstudie 3 er å se på mulige assosiasjoner mellom legemiddelbruk og legemiddelrelaterte problemer og spise-/ernæringsproblemer (legemidler kan gi munntørhet, kvalme, endret smaksans mv.).

Så langt har tiden gått med på å utvikle og planlegge prosjektet. Det vil bli søkt om AMFF-stipend mars 2017 med sikte på at dette skal bli et ph.d-prosjekt.

(Student-prosjekt) Legemiddelkonsulentbesøk i allmennpraksis

Legestudent: Stud med. Jeanette Cooper
Veileder: Jørund Straand
Finansiering: Egen

Dette er en studentoppgave ved Det medisinske fakultet. Legestudenter i allmenntmedisinsk praksis i 10.semester (modul 7) fylte ut et elektronisk spørreskjemasom omhandlet et legemiddelkonsulentbesøk de hadde deltatt på i praksisperioden. Fokus var på om konsulenten inkluderte sikkerhetsinformasjon (bivirkninger, interaksjoner, forsiktighetsregler) i sin legemiddel-presentasjon. Resultatene ble sammenlignet med en tilsvarende undersøkelse som ble gjort 15 år tidligere. Godkjent oppgave er bearbeidet videre til en artikkel med sikte på publisering i Tidsskrift for den norske legeforening (innsendt januar 2017).

TEMA 2: DIABETES, HJERTE-KAR, ETNISITET, SVANGERSKAP, VITAMIN-D

(EU) EuroDHYAN: Innovative Prevention Strategies for type 2 Diabetes in South Asians Living in Europe (InPreSD-SA).

Eu-partnere: 1) *Universitet i Amsterdam, ved AMC (Academic Medical Centre) – prosjektkoordinator*

2) *Universitet i Edinburgh*

3) *Universitet i Glasgow*

4) **UiO, Helsam, Avdeling for allmennmedisin, v/ Anne Karen Jenum**

5) *Nasjonalt kompetansesenter for minoritetshelse (NAKMI- Oslo) v/ Bernadette Kumar*

Andre samarbeidspartnere i Norge for å løse oppgavene i WP 4.2:

Forsker Idunn Brekke (HiOA) (frikjøp)

Forsker Ibrahimu Mdala, Avdeling for allmennmedisin, UiO (frikjøp)

Postdoc Marte Karoline Kjøllesdal (UiO, Helsam, Avdeling for samfunnsmedisin)

Forsker/Postdoc Eivind Andersen (Norges Idrettshøgskole, seksjon for coaching og psykologi)

Direktør Bernadette Kumar (NAKMI)

Forsker Samera Azeem Qureshi (NAKMI)

Dette er et stort EU-finansiert prosjekt med partnere fra tre land. Partnerne i Norge har ansvar for en arbeidspakke (WP4) og har fått midler tilsvarende 18 månedersverk for dette arbeidet. Anne Karen Jenum har ansvar for en av leveransene i denne (WP4.2) basert på 9 månedersverk.

Personer med bakgrunn fra Sør-Asia har en svært høy risiko for å utvikle type 2 diabetes. Ett hovedmål med prosjektet å samle og bearbeide informasjon og erfaringer fra europeiske kliniske studier som ble satt opp for å forebygge type 2 diabetes hos sør-asiater ved hjelp av kost og fysisk aktivitet. Arbeidet skal munne ut i nye konkrete forskningsbaserte tiltak for å bremse diabetesepidemien hos disse. WP 4.2 omfatter en metaanalyse av fire kliniske studier gjennomført av partnerne fra Skottland (PODOSA), Nederland (DH!AAN) samt Norge (Innvadia og FAM studien (Fysisk aktivitet og minoritetshelse)) og skal lede til minst en publikasjon.

(EU)(ph.d) Kan ny teknologi (mobil-app) med og uten tilleggsrådgivning av diabetessykepleier bedre metabolsk kontroll og livskvalitet hos pasienter med type 2 diabetes – en randomisert kontrollert studie med tre armer (RENEWING HEALTH - REgIoNs of Europe WorkINg toGether for HEALTH)

Stipendiat: *Astrid Thorbjørnsen*

Medveileder: *Anne Karen Jenum*

Finansiering: *NFR/HiOA/EU*

I denne norske delen av et stort EU-prosjekt som involverer en rekke land om telemedisinske verktøy, ble det gjennomført en RCT med 3 parallelle armer fra november 2011 til desember 2013. To artikler om RCT-en er publisert. En kvalitativ artikkel, fra intervjuer av deltakerne om bruk av mobil-appen, er snart innsendingsklar, og kandidaten arbeider parallelt med den fjerde artikkelen.

(postdok) Kvaliteten av diabetesbehandling i Norge i 2014: Betydningen av etnisitet, kjønn og samhandling

Postdoktorstipendiat: Anh Thi Tran
Samarbeidspartnere: Anne Karen Jenum og Bjørn Gjelsvik (Avdeling for allmennmedisin),
Tore Julsrud Berg (OUS), Sverre Sandberg (NOKLUS, Bergen)
Finansiering: AFE-Oslo (2014), postdok-stipend fra Extrastiftelsen fra 2015

Formålet er å undersøke om behandling av diabetes type 2 er i samsvar med kliniske retningslinjer uavhengig av kjønn og etnisitet og om samhandling mellom primærhelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten for pasienter med type 2 diabetes.

Tverrsnittundersøkelse, basert på målrettede data-uttrekk fra fastlegers elektroniske pasientjournaler fra 2013-2014. Representativ utvalg med 11428 pasienter med diabetesdiagnose fra 282 fastleger i 5 fylker (Oslo, Akershus, Rogaland, Hordaland og Nordland). Datainnsamling startet i januar 2015 og var fullført i mars 2016. Dataene er koblet med SSB-data for fødeland og sosioøkonomiske status. Artikkel 1 er under utarbeidelse.

(postdok) Vekst i fosterliv og i førskolealder, betydningen av levekår og kronisk stress over generasjoner i en multi-etnisk befolkning. (STORK Groruddalen)

Postdok stip./prosjektleder: Line Sletner, Barne- og Ungdomsklinikken, AHUS
Medarbeider: Anne Karen Jenum
Prosjektperiode: 2014-2017
Finansiering: HSØ
Forskningsansvarlig institusjon: Akershus Universitetssykehus

Dette postdoc-prosjektet bygger videre på funn fra Line Sletners avhandling, og fokuserer på vekstmønster fra midt i svangerskapet fram til fire-fem års alder hos barna til kvinnene som var med i STORK-Groruddalen, og faktorer forbundet med dette. Inkluderer nyinnhentede vekst-rutinedata fra helsestasjonene. Denne datainnhentingen ble ledet av Line Sletner. Hun har fått videre forskermidler fra Helse Sør-Øst fra 2017.

(postdoc) Gestational diabetes and offspring's adiposity: A possible role for maternal folate and vitamin B12 status and epigenetics (STORK Groruddalen)

Postdokstip.: Christine Sommer, OUS.
Prosjektleder: Kåre Birkeland
Medarbeider: Anne Karen Jenum
Prosjektstart: 2016
Finansiering: HSØ
Forskningsansvarlig institusjon: OUS

Vi studerer hvordan livsstilsfaktorer og gener disponerer for utvikling av høyt blodsukker og fettakkumulering hos gravide kvinner og hvordan det påvirker fødselsvekt og fettmasse hos den nyfødte.

(ph.d) Undersøkelsen av kvaliteten på diabetesbehandling i Norge i 2014 (ROSA 4). Samhandling mellom primærhelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten. Får pasienter med type 2 diabetes behandling på rett nivå i helsetjenesten?

Stipendiat: Kjersti Nøkleby
Veiledere: Anne Karen Jenum (H), Anh Thi Tran (M), Tore Julsrud Berg (M)
Finansiering: AMFF, UiO

ROSA 4 er et fler-regionalt samarbeid, primært mellom NOKLUS/UiB og UiO. Data fra 11 000 pasienter med diabetes fra 2014, ble samlet inn i 2015-2016 og kvalitetssikret. Tre av fire PhD-postdoc prosjekter er foreløpig finansiert. Dette PhD prosjektet er et subprosjekt som bruker materiale fra primærhelsetjenesten om behandlingskvalitet ved type 2 diabetes fra ROSA 4, men som også samler inn data fra spesialisthelsetjenesten. Vi vil i dette prosjektet særlig se på samhandling hos pasienter med høy risiko for hjerte- og karsykdom. Fire artikler er planlagt som ledd i dette PhD prosjektet. *ROSA-4 studien danner også grunnlag for postdoktorprosjekt for Anh Thi Tran, se omtale under «postdoktorprosjekt».*

(ph.d) Svangerskaps- og barseldepresjon i en multietnisk befolkning i Oslo (STORK Groruddalen)

Stipendiat: Nilam Shakeel

Veiledere: Anne Karen Jenum, Egil Martinsen

Finansiering: AMFF

Prosjektets mål er å kartlegge forekomst av depresjon i svangerskap/ barseltiden og prediktorer for disse tilstandene, for dermed å kunne optimalisere svangerskaps- og barselomsorgen i primærhelsetjenesten for de aktuelle gruppene, forebygge samspillsproblemer mellom mor og barn som skyldes uoppdaget og ubehandlet barseldepresjon og forebygge samlivsproblemer som skyldes uoppdaget og ubehandlet barseldepresjon. Første artikkel om depresjon i svangerskapet er publisert, den andre om depresjon postpartum er innsendt, og den tredje artikkelen, som omhandler betydningen av fysisk aktivitet for depresjon, er i skrivefasen.

(ph.d) Prediktorer for og helseutfall av vitamin D-mangel hos gravide i en multietnisk befolkning i Oslo (STORK Groruddalen)

Stipendiat: Åse Ruth Eggemoen

Veiledere: Anne Karen Jenum (H), Per Lagerløv (M)

Finansiering: AMFF

Dagens retningslinjer for behandling i svangerskapet er mangelfulle på dette punktet, og resultatene fra dette prosjektet vil bidra til å øke kunnskapene om sammenhengen mellom vitamin D-mangel hos gravide og helseutfall for mor og barn. . En artikkel basert på data som kandidaten selv samlet ved Helsetjenesten for flykninger og asylsøkere, og en om vitamin D status tidlig i svangerskapet og endringer fram til siste halvdel av svangerskapet, er publisert. Den tredje artikkelen vurderer effekt av vitamin D på barnas fødselsvekt og kroppssammensetning, er innsendt og revidert. Kandidaten regner med å levere sin avhandling våren 2017.

(ph.d) Jernmangel og anemi under svangerskap og barseltid i en multietnisk befolkning (STORK Groruddalen)

Stipendiat: Marthe-Lise Næss-Andresen

Veiledere: Anne Karen Jenum (H), Jens Petter Berg (M)

Finansiering: AMFF

På verdensbasis er jernmangel den hyppigst forekommende ernæringsmangelen og den vanligste årsaken til anemi. Kandidaten ser på forekomst av og prediktorer for jernmangel og anemi under svangerskap og i barseltid i ulike etniske grupper og på helseutfall hos barn av gravide med jernmangel og anemi. . Første

artikkel om etniske forekomsten i anemi og jernmangel tidlig i svangerskapet nærmer seg å være innsendingsklar.

(ph.d) Growth patterns in children aged 0-5 years in a cohort of multi-ethnic preschool children: identifying children at risk of developing overweight and obesity (STORK Groruddalen).

Stipendiat: Ingun Toftemo

Veiledere: Anne Karen Jenum (H), Per Lagerløv (M)

Finansiering: AMFF

Kandidaten har skrevet en kvalitativ artikkel om synspunkter og erfaringer til foreldre med overvektige barn. Hun har i 2015 ferdigstilt innsamlingen av oppfølgingsdata fra helsestasjonene på barna til mødrene i STORK Groruddalskohorten, og vil skrive to artikler på dette materialet. Den første av disse som omhandler etniske forskjeller i over- og undervekt hos barna ved 5 års alder, er snart innsendingsklar.

(ph.d) Postpartum – en underutnyttet mulighet til å redusere etniske helseforskjeller hos kvinner (STORK Groruddalen)

Forsker: Cristin Wiegels Waage

Veileder: Anne Karen Jenum (H)

Finansiering: HSØ

Det er en økende erkjennelse av at svangerskapet kan ses på som en type «stress test» som avslører en ellers ikke erkjent sykdomsdisposisjon. Preeklampsi og svangerskapsdiabetes kan tjene som eksempler. I dette prosjektet vurderes kvinnens helsetilstand og etniske forskjeller i postpartum-perioden, med tanke på komponenter av det metabolske syndrom og fremtidig risiko type 2 diabetes og hjerte- og karsykdom. Kandidaten har publisert fire artikler, en om vektøkning i svangerskapet, en om postpartum vektretensjon, en om etniske forskjeller i blodtrykk gjennom svangerskap og barseltid, og en om risiko for type 2 diabetes postpartum, bedømt ved forhøyet HbA1c. Kandidaten disputerte for PhD graden ved vår avdeling 24. januar 2017.

(ph.d) Fysisk aktivitet hos gravide i en multietnisk befolkning (STORK Groruddalen)

Forsker: Kåre Rønn Richardsen

Veileder: Anne Karen Jenum (H), Sveinung Berntsen (M), Egil W Martinssen (M)

Finansiering: Kvinnehelsesenteret, OUS

Denne studien vil vi primært beskrive objektivt målt fysisk aktivitetsnivå i ulike tidsperioder av svangerskap/barseltid og undersøke prediktorer for fysisk aktivitet, herunder etnisitet. Kandidaten har publisert tre artikler om ulike aspekter ved fysisk aktivitet i svangerskap og postpartum. Den første omhandler etniske forskjeller i aktivitetsnivå tidlig i svangerskapet, den andre vurderte prediktorer for å ikke følge Helsedirektoratets anbefalinger om fysisk aktivitet i siste halvdel av svangerskapet, og den tredje vurderte betydningen av objektivt målt god tilgang til rekreasjonsarealer, og subjektivt opplevd tilgang. Han disputerte for PhD graden ved vår avdeling 24. januar 2017.

(ph.d) Prevalens og prediktorer for stoffskiftesykdom og jodmangel under og etter svangerskapet i en multietnisk populasjon i Oslo (del av STORK Groruddalen-studien)

Stipendiat: Birgitta Skavoll
Veiledere: Anne Karen Jenum (H), Elisabeth Qvigstad (M)
Finansiering: AMFF

PhD-prosjektet vil kartlegge omfanget av etniske forskjeller i jodstatus og thyreoideasykdom i graviditet og barselperiode, og mulige konsekvenser for mors helse og for det nyfødte barnet.

Første artikkel om etniske forskjeller i forekomst av hypo- og hyperthyreose tidlig i svangerskapet er i skrivefasen.

(ph.d) Breastfeeding in mothers with gestational diabetes: a multi-ethnic cohort study (STORK Groruddalen)

Ph.d stipendiat: Anne Bærug
Veiledere: Atle Fretheim (hovedveil.), Anne Karen Jenum (medveil.)
Prosjektstart: 2013
Samarbeidspartner: Nasjonal kompetansetjeneste for amming, Oslo Universitetssykehus.
Finansiering: Extrastiftelsen/Norske Kvinners Sanitetsforening.

Flere studier finner at amming kan bidra til å forebygge type 2 diabetes hos kvinner, samt redusere risikoen type 2 diabetes hos kvinner som har hatt svangerskapsdiabetes. Formålet med artikkelen er å undersøke ammeforekomst hos kvinner som har hatt svangerskapsdiabetes. Siste artikkel fra STORK G (under arbeid).

(ph.d) The need for drug information about diabetes among Pakistani females in Norway. A qualitative study about the need for drug information about diabetes among Pakistani and other non-western women in Norway.

PhD student: Walaa Metwally Ali Abdalaah Abuelmagd.
Hovedveieder: Prof Else-Lydia Toverud
Medveiledere: Helle Håkonsen, Anne Karen Jenum
Prosjektstart : 2013
Finansiering: UiO (universitetsstipend)

Avhandlingen vil utgå fra Institutt for farmasi (MATNAT fakultet). Hun har i 2016 arbeidet med artikkel 1 og 2 som snart er innsendingsklare.

(ph.d) Brystkreft og etnisitet

PhD kandidat: Trygve Lofterød
Hovedveielder: Inger Thune (KLINMED)
Medveileder: Anne Karen Jenum
Prosjektstart: 2015
Finansiering: Extrastiftelsen

Kandidaten vil bruke data fra flere kilder for å vurdere insidens av brystkreft, risikofaktorer og prognose i ulike etniske grupper. Han er nå på 1 års studieopphold i USA.

(ph.d) Kan tradisjonelle risikofaktorer forklare økt risiko for kardiovaskulær sykdom hos sørasiater vs. europeere i Norge og i New Zealand? En prospektiv kohort-studie.

Stipendiat: Kjersti Stormark Rabanal
Hovedveileder: Haakon Meyer, Avd. for samfunnsmedisin, Helsam, UiO/FHI
Medarbeidere: Grethe S Tell og Jannicke Igland (UiB), Anne Karen Jenum (UiO), Romana Pylypchuk, Suneela Mehta og Rod Jackson (Univ. Auckland, NZ), Bernadette Kumar (NAKMI), Randi M Selmer (FHI)
Finansiering: Extrastiftelsen (Rådet for hjerte- karsykdommer)

Samarbeid mellom Norge og New Zealand der norske data kommer fra HUBRO, MORO og Det norske infarktregisteret.

(ph.d) Can simple dietary advice improve maternal and child health? A study from rural Malawi.

Ph.d kandidat: Kathrine G Hjertholm (IMB)
Veiledere: Per O Iversen (Hovedveil,IMB), Gerd Holmboe Ottesen (M) (Avd. samfunnsmed)
Prosjektleder: Penjani Kanudoni (Malawi)
Medarbeidere: Ibrahimu Mdala (Norge), Alister Munthali og Kenneth Maleta (Malawi), Zumin Shi (Australia) og Elaine Fergurson (London)
Finansiering: NFR

Kartlegging av gravide kvinners matinntak i Malawi med sikte på å utvikle og implementere bedre kostholdsråd. En artikkel innsendt for publisering og en annen er under utarbeidelse.

(Forskerprosjekt) Kvaliteten på diabetesbehandling i Norge (ROSA-4 studien)

Forskere: Anne Karen Jenum, Anh Thi Tran og Bjørn Gjelsvik
Medarbeidere: Sverre Sandberg, Tore Julsrud Berg, John Cooper, Tor Claudi
Finansiering: AFE Oslo, Diabetesforbundet, Helse Nord, industrien

Rosa-4 prosjektet er en oppfølger til tidligere ROSA-studier. Dette er et nasjonalt samarbeidsprosjekt ledet av Sverre Sandberg (NOKLUS/UiB) og med Anne Karen Jenum (UiO) som nestleder.

ROSA-4 materialet utgjøres av et representativt utvalg med ca 12000 pasienter med diabetesdiagnose fra ca 280 fastleger i 5 fylker.

ROSA-4 prosjektet danner grunnlag både for postdoktor-prosjektet til Anh Thi Tran og ph.d-prosjektet til Kjersti Nøkleby (begge er omtalt separat i denne prosjektoversikten).

Formålet med ROSA-4 er å studere:

1. behandlingskvaliteten ved diabetes i Norge anno 2014
  2. om pasienter med diabetes blir behandlet på rett nivå i helsetjenesten
  3. trender for behandlingskvalitet i primærhelsetjenesten for pasienter med T2D fra 2005 til 2014
  4. beskrive komplikasjoner (CVD insidens) og total og CVD dødelighet for pasienter med diabetes
- ROSA-4 prosjektet har godkjenning fra REK Vest til framtidige analyser som muliggjør analyse av diabeteskomplikasjoner i ROSA-populasjonen sammenlignet med den øvrige befolkningen helt fram til år 2025.

(Forskerprosjekt) Vitamin D-mangel og etnisitet – helseeffekter av vitamin D-tilskudd.

Forsker: Kirsten Valebjørg Knutsen

Medarbeidere: Per Lagerløv, Mette Brekke, Håkon Meyer og Ahmed Madar (Avd. for samfunnsmed.)

Finansiering: AMFF, UiO

Det ble påvist en høy forekomst av Vitamin D-mangel hos pasienter med muskelskjelettsmerter, tretthet og hodepine i en multi-etnisk allmennpraksis. En RCT-studie ble startet i samarbeid med Avd. for Samfunnsmedisin for å se på effekt av vitamin D-tilskudd primært på muskelkraft og sekundært på muskelsmerter, hodepine og andre helseutfall. Kandidaten disputerte i mai 2015.

Flere artikler er publisert etter disputasen. Den foreløpig siste studien med utgangspunkt i prosjektets biobank, er sendt inn: om effekt av vitamin D-tilskudd på tyreidefunksjon.

(Forskerprosjekt) Follow-up after 16 years of the Romsås in Motion study.

Prosjektleder: Anne Karen Jenum

Samarbeidspartnere: Kåre I Birkeland (UiO) , Hanne Løvdahl Gulseth (OUS) , Amund Riiser og Lars Bo Andersen, Høgskolen i Sogn og Fjordane, Yngvar Ommundsen & Sigmund Anderssen (Norges Idrettshøgskole)

Prosjektstart: 2016

Finansiering: Ikke avklart

Vi har søkt Rek om og fått tillatelse til å koble data fra MoRo-prosjektet (AK Jenums PhD prosjekt) fra 2000-2003 mot diverse helseregistre for å se på insidens av helseutfall og evt senere effekter av intervensjonen (kardiovaskulær sykdom; diabetes). Arbeidet med å søke de enkelte registre om koblinger er påbegynt. Datamaterialet vil kunne gi grunnlag for flere senere PhD/Postdoc-prosjekter.

(Forskerprosjekt) Norsk finsk forskningssamarbeid om STORK-Groruddalen

Prosjektleder: Anne Karen Jenum

Forsker: Ass Prof Tarja Kinnunen, Tampere, Finland

Prosjektstart: 2014

Kinnunen har tatt kontakt med tanke på å bli en del av AK Jenum sin forskergruppe. Vi har inngått en samarbeidsavtale, og hun har så langt publisert en artikkel om vektøkning i svangerskapet, og en artikkel om folatbruk er akseptert. Hun arbeider nå med en artikkel om etniske forskjeller i trender for BMI fra flere år før svangerskapet

(Forskerprosjekt) Kunnskap om hjerneslag i primærhelsetjenesten og i befolkningen

Stipendiat Ikke tilsatt

Veiledere/forskere Kashif W. Faiz, Espen Saxhaug Kristoffersen (bi), Ole Morten Rønning, Nevroklinikken, Ahus

Finansiering Ahus, foreløpig ingen annen ekstern finansiering

Akutt hjerneslag er et folkehelseproblem med store personlige og samfunnsøkonomiske konsekvenser. Flere studier har vist at manglende kunnskap om symptomene på hjerneslag fører til at et flertall av pasientene søker lege for sent til å få optimal behandling (iv. trombololyse og/eller trombektomi). Dette prosjektet skal kartlegge kunnskapen om hjerneslag i befolkningen samt blant helsefagsarbeidere, sykepleiere, ambulanspersonell, fastlege og legevakter som alle er en del av akuttkjeden ved akutt hjerneslag. Et

internasjonalt verktøy "stroke awareness scale" vil bli validert. Legevakter (sekretær, sykepleier og leger) og AMK (operatør og ambulanspersonell) vil bli invitert til å delta i en intervensjonsstudie.

(Forskerprosjekt) "Race" and place: the geography of diabetes inequalities under a strong welfare state

Forsker: Elias Nosrati

Samarbeidspartnere: Anne Karen Jenum og Anh Thi Tran (UiO), King, L (Cambridge).

Elias Nosrati er stipendiat i sosiologi ved University of Cambridge. Arbeidet er basert på den norske HUBRO undersøkelsen, masteroppgaven skal bearbeides videre til en tidsskriftsartikkel. Avtale med FHI om bruk av data inngått.

(Forskerprosjekt) International Prediction of Pre-eclampsia IPD Collaborative Network (IPPIC) Accuracy of clinical characteristics, biochemical and ultrasound markers in the prediction of pre-eclampsia: an Individual Participant Data (IPD) Meta-analysis

Prosjektleder: Prof Sheila Thangaratinam Queen Mary University of London, UK

Norsk medarbeider: Anne Karen Jenum (UiO)

Prosjektstart: 2015

Prosjektet er et stort internasjonalt samarbeidsprosjekt som har fått tilgang til data fra en rekke kohorter av gravide. De ulike kohortestudiene er slått sammen for å utvikle prediksjonsmodeller for preeklampsi. Samarbeidsavtale inngått og anonymiserte data (STORK) er utlevert.

(AFU-prosjekt) OUT-ACS (One-hoUr Troponin in a low-prevalence population of Acute Coronary Syndrome)

Stipendiat: Tonje Rambøll Johannessen

Veiledere: Odd Martin Vallersnes (H), Dan Atar (M), Sigrun Halvorsen (M)

Finansiering: AFU

Samarbeid med Legevakten i Oslo og Hjertemedisinsk avdeling ved OUS. Prosjektet vil undersøke muligheten for å effektivisere og forenkle dagens rutine for bruk av troponiner ved Legevaktens observasjonspost, med ønsket mål om å raskere kunne utelukke/bekreft mistanken om et akutt NSTEMI hos pasienter med uavklarte koronarsuspekterte symptomer i en lavprevalenspopulasjon.

(AFU-prosjekt) Diagnostisk verdi av abdominal ultralyd i allmennpraksis/legevakt hos gravide med blødning i 1. trimester

AFU-Stipendiat: Jan Arne Holtz

Veileder: Atle Klovning (H)

Finansiering: AFU

Kan allmennlegen på legevakt utelukke et ekstrauterint svangerskap og påvise et vitalt svangerskap ved blødning i første trimester ved hjelp av transabdominal ultralyd sammenlignet med transvaginal ultralyd? Er transabdominal ultralyd utført av allmennlege på legevakt ved blødning i første trimester en god nok undersøkelse til at den kan brukes til å utelukke ekstrauterint svangerskap sammenlignet med transvaginal ultralyd. Gullstandard er transvaginal ultralyd utført av spesialist i gynekologi eller lege under spesialisering i gynekologi på universitetssykehus.

(AFU-prosjekt) Bestemmelse av gestasjonsalder og termin i den alminnelige svangerskapsomsorgen

AFU-Stipendiat: Susanne Prøsch
Veileder: Atle Klovning (H)
Finansiering: AFU

Alle gravide i Norge har tilbud om ultralydundersøkelse svangerskapsuke 18. Ved denne undersøkelsen blir termin fastsatt. Studien ser på hvordan allmennleger fastsetter terminen.

TEMA 3: MUSKEL- OG SKJELETLIDELSER, SYMPTOMFORSKNING, HODEPINE, KREFT

(Postdoc) Long term follow-up of a Brief intervention for Medication Overuse Headache - behavioural dependency characteristics and behavioural treatment in primary care

Postdoktorstipendiat: Espen Saxhaug Kristoffersen

Samarbeidspartnere: Jørund Straand; Christofer Lundqvist/Michael Russell, *Forskningscenter AHUS; Michael Gossop, National Addiction Centre, Kings College, London UK; Maria Bruzzone og Licia Grazzi Neuroradiology dept., Neurological Inst. Besta, Milano, Italy.*

Finansiering: UiO

PhD-prosjektet "Brief intervention for Medication-Overuse Headache in primary care" viste at Brief Intervention (BI), en adferdsrettet intervensjon utført av fastlegen, er en effektiv behandling av medikamentoverforbrukshodepine (MOH). Rundt halvparten av pasientene med MOH var kvitt sin kroniske hodepine ved oppfølging etter 6 måneder. Hensikten med postdoc-prosjektet er å undersøke langtidseffekten av BI for MOH. I tillegg er atferdsmessige karakteristika hos samtlige av pasientene kartlagt i samarbeid med psykolog i London. Langtidsoppfølgingen av pasientene er avsluttet, 1 artikkel publisert og ytterligere 3 artikler er sendt inn. I samarbeid med Ahus og en forskergruppe i Italia gjennomføres i tillegg atferdsmessig kartlegging og basalmedisinske undersøkelser på en MOH-kohort og friske kontroller rekruttert fra samme studie for å undersøke mer mekanistiske forhold og mulige årsaker til MOH. Datainnsamlingen avsluttes vår 2017.

(Postdok) MUST - artrose i Ullensaker

Postdok-stipendiat: Karin Magnusson

Veiledere: Kåre Birger Hagen (H), Ida Haugen

Samarbeidspartnere: Bård Natvig, Nina Østerås, May Arna Risberg, Tore Kristian Kvien (M)

Finansiering: HSØ, Midler fra Helse Sør Øst sin forskningsgruppe for artrose + delfinansiering gjennom Diakonhjemmet sykehus.

Epidemiologisk langtidsoppfølging samt omfattende personlig klinisk undersøkelse hos deltagere som oppgir at de har artrose i hånd, hofta eller kne. Utforsker risikofaktorer for artrose, med særlig vekt på avanserte statistiske metoder som viser "joint effects" (synergier) mellom ulike risikofaktorer som overvekt, fysisk inaktivitet, smerter og søvnproblemer. Karin Magnussen disputerte til ph.d graden i mars 2015. To nye artikler er publisert i 2016.

(ph.d) Symptomer og plager i allmennpraksis og befolkningen. En epidemiologisk og klinisk allmenntmedisinsk studie (Ullensakerundersøkelsen)

Stipendiat: Mona Kjeldsberg

Veiledere: Bård Natvig (H), Daq Bruusgaard (M), Jørund Straand (M)

Finansiering: AMFF

Prosjektet har som formål å kartlegge selvrapportert forekomst av symptomer både i den allmenne befolkningen og blant pasienter i allmennpraksis. Vi vil analysere mulige sammenhenger mellom symptomer, diagnose, funksjon og negative livshendelser i fortid og nåtid.

(ph.d) ACU-WEB: En randomisert kontrollert intervensjonsstudie av standardisert akupunkturbehandling mot akutte ryggmerter i allmennpraksis, kombinert med utvikling og evaluering av webprogrammet Survey Email Scheduling And Monitoring in eRCTs (SESAME), et verktøy for forbedret datainnsamling i kliniske studier.

Stipendiat: Trygve Skonnord

Veileder: Arne Fetveit (H), Atle Klovning (M), Mette Brekke (M)

Finansiering: AFE ->UiO-ph.d-stipend

Acuback-studien er en multisenter-RCT som søker å avklare om akupunktur bidrar til raskere tilfriskning av akutte ryggmerter. Videre er målet at web-verktøyet SESAME skal bli et nyttig verktøy for forskere som bruke digitale spørreskjemaer i RCTer. Artikkelen ble publisert i JMIR i 2016, det ledende tidsskriftet på sitt område. SESAME ble på nyåret 2017 nominert inn for UiO sin innovasjonspris.

(ph.d) Akupunkturbehandling av spedbarnskolikk (Metode, RCT, IPD-metaanalyse og kvalitativ feltstudie)

Stipendiat: Holgeir Skjeie

Veileder: Mette Brekke (H), Arne Fetveit (M)

Finansiering: AMFF

Akupunktur blir ofte brukt ved spedbarnskolikk. Prosjektet undersøker om akupunktur har effekt mot kolikk utover placebo, og rasjonale for metodens bruk.

Det er gjennomført en pilotstudie og en blindings-validert multisenter RCT i allmennpraksis. Begge studiene er publisert. Henholdsvis 2011 og 2013.

Det er gjennomført en kvalitativ feltstudie på holdninger til og bruk av akupunkturbehandling på spedbarn ved Longhua Integrated Hospital i Shanghai og Shanghai University of TCM. Studien er publisert i 2015. Siste del av prosjektet er en IPD-metaanalyse av foreliggende RCT-studier om emnet i et internasjonalt samarbeid. Studien er pågående, og planlegges publisert i løpet av 2017:

I dette inngår også delprosjektet: «*Big needles- small bodies*» *The absence of acupuncture treatments for infants in contemporary Shanghai. A qualitative study.* Dette er en kvalitativ studie med en kombinasjon av deltakende observasjon, semistrukturert intervju, dybdeintervju og litteraturgjennomgang og dybdeintervju av hvordan klinikere innenfor Tradisjonell Kinesisk Medisin i dagens Shanghai forholder seg til nåle-akupunktur av små barn. Dette har vært mulig fordi førsteforfatter har hatt kontakter over mange år med International Education College ved Shanghai University of Traditional Chinese Medicine.

Studien konsentrerer seg om klinikere knyttet opp til Shanghai University of Traditional Chinese Medicine og undervisningssykehuset Longhua Hospital i søndre Shanghai.

Formålet var å belyse faktisk kinesisk akupunkturpraksis og anbefalinger opp mot vestlige akupunktørers anbefalinger i forhold til små barn. Det forelå ingen tidligere kvalitative data på dette. Studien ble publisert i BMJ Open november 2015.

(ph.d) COPE - COgnitive Patient Education trial

Stipendiat: *Ida Løchting (ph.d. stipendiat FORMI, OUS)*

Veiledere: *Margreth Grotle, Formi, OUS (H), Erik L Werner (M)*

Samarbeidspartnere : *Kjersti Storheim, Formi, OUS*

Finansieringskilde : *NFR, Legeforeningens fond for kvalitetssikring og pasientsikkerhet*

COPE er en utprøving av en kognitivt basert undervisningsmodell for ryggpasienter i primærhelsetjenesten. Det er en cluster randomisert studie, hvor 20 fastleger og 20 fysioterapeuter er rekruttert til å gjennomføre fire behandlingssesjoner med sine ryggpasienter over en måned. Halvparten av klinikerne har gjennomgått en spesifikk opplæring i en undervisningspakke, og følger en detaljert manual for innholdet i hver av de fire behandlingssesjonene. Den andre halvparten av leger og fysioterapeuter har ikke gjennomgått denne opplæringen, men har formidlet gode råd i tråd med nasjonale retningslinjer, til pasientene. 220 pasienter ble inkludert i studien. Det ble ikke funnet sikker forskjell mellom gruppene. Studien er nå avsluttet og resultatene publisert i Spine i mars 2016.

(ph.d) Nakkesmerter i kiropraktor-praksis 1

Stipendiat: *Pernille Marie Irgens (kiropraktor)*

Veileder: *Nina Vøllestad og Hilde Stendal Robinson (H), Bård Natvig, Kaia Beck Engebretsen og Alice Kongsted (Odense) (M).*

Finansiering: *Kiropraktorforeningens forskningsfond*

Prosjektet beskriver hvilke pasienter som kommer til kiropraktor med nakkesmerter, hvilken behandling de får og hvordan det går med dem. Prosjektets hovedforankring er på avdeling for helsefag, Institutt for Helse og samfunn.

(ph.d) Nakkesmerter i kiropraktor-praksis 2

Stipendiat: *Birgitte Lawaetz Myrvold (kiropraktor)*

Veileder: *Nina Vøllestad og Hilde Stendal Robinson (H), Bård Natvig, Kaia Beck Engebretsen og Alice Kongsted (Odense) (M).*

Finansiering: *Kiropraktorforeningens forskningsfond*

Prosjektet beskriver hvilke pasienter som kommer til kiropraktor med nakkesmerter, hvilken behandling de får og hvordan det går med dem. Prosjektets hovedforankring er på avdeling for helsefag, Institutt for Helse og samfunn.

(ph.d) Oppfølging av kreftpasienter i primærhelsetjenesten

Stipendiat: *Heidi Fidjeland*

Veiledere: *Mette Brekke (H), Ingvild Vistad (Sørlandet sykehus)(M)*

Finansiering: *AMFF*

Prosjektet vil undersøke om forutsetningene er til stede for at fastlegene kan overta et større ansvar for oppfølgingen av selekterte kreftpasienter. En artikkel om fastlegers syn på dette er publisert. En spørreskjemaundersøkelse blant 230 pasienter med gynekologisk kreft er gjennomført og artikkel er under utarbeidelse. Datainnsamling til artikkel 3 pågår.

(ph.d under planlegging) Patient reported health-related quality of life and survival after treatment for oesophageal cancer. A prospective longitudinal cohort study.

Aktuell stipendiat: Silje Skjelsvik (Klinmed)

Veiledere: Cecilie Delphin Amdal, Mette Brekke,

Samarbeidspartnere: Klinmed: Egil Johnson, Kristin Bjordal, Ragnhild Falck, Cecilie Lange, Anne-Birgitte Jacobsen, Trond Warloe.

Finansiering: Ikke avklart, søkt HSØ

In this study we seek to increase the knowledge about health-related quality of life and survival in patients with oesophageal cancer, in order to optimize individualized treatment selection, symptom control, and to optimize follow-up care for these patients. Obstacles in the interaction between primary health care and secondary/tertiary health care, as well as oesophageal cancer patients' needs and expectations in the follow-up will also be surveyed.

(ph.d under planlegging) Long-term Adverse Health Outcomes (AHOs) in Testicular Cancer Survivors (TCSs) : Prediction and Prevention in the primary health care service.

Stipendiat: Ikke avklart

Forskere: Cecilie Essholt Kiserud, Sophie D. Fosså

Samarbeidspartnere: Project Group: Harald Weedon-Fekjær, Hege Sagstuen Haugnes, Torgrim Tandstad, Alv A. Dahl, Trine Bjøro, Helene Negård, Mette Brekke, Stein Kaasa

Finansiering: Ikke avklart

Testicular cancer (TC) is the most frequent cancer among men aged 20-40 years old. More than 90% of the patients are cured today and have been expected to enjoy a 30-50 years life expectancy similarly to the normal population. Further, long-term survivors after TC do not expect to suffer from major Adverse Health Outcomes (AHOs) after recovery from the acute treatment-related side effects. Data have shown that the above expectations most probably are not fulfilled.

Though oncologists play the most important role during the first 3-5 years after treatment for early detection of recurrence, the role of GPs becomes increasingly important thereafter for prevention, diagnosis and treatment of AHOs. Individual Patient Care Plans (PCPs), to be used by the GPs and cancer survivors have been recommended in order to meet the challenges of prophylactic and therapeutic health care services. The present study (in planning) will investigate cardiovascular disease and reduced workforce participation among survivors of testicular cancer. It will also describe the use and usefulness of the Norwegian Patient Care Plan for long-term TCSs.

(Forskerprosjekt) Experiences with late effects-related care and preferences for long-term follow-up care among adult survivors of childhood lymphoma.

Forskere: Hanne C. Lie, Anneli V. Mellblom, Mette Brekke, Arnstein Finset, Sophie D. Fosså, Cecilie E Kiserud, Ellen Ruud & Jon H. Loge.

Fokusgruppestudie. Samarbeid mellom Avdeling for atferdsfag, Avdeling for allmenntilleggsmedisin og Institutt for klinisk medisin UiO. Artikkel innsendt.

(Forskerprosjekt) SAMBA - samhandling for bedre artrosebehandling på Øvre Romerike

Forsker: Nina Østerås

Samarbeidspartnere: Bård Natvig; Jan Harald Røtterud; Kåre Birger Hagen; Lars Meyer-Myklestad

Finansieringskilde/tilsetning: NKKR/Diakonhjemmet

Intervensjon med cluster randomisert intervensjon på kommunenivå (stepped wedge design) på ØvreRomerike. Forsøke å implementere anbefalte intervensjoner ved artrose, blant annet gjennom samarbeid med kommunenes Friskvernsentraler. Intervensjon gjennomført, datainnsamlingen nærmer seg slutten.

(Forskerprosjekt) Retningslinjer for håndtering av skuldersmerter i allmennpraksis

Forskere: Niels Gunnar Juel, Bård Natvig

Samarbeidspartnere: Jens Ivar Brox, Kaia Beck Engebretsen, Silje Endresen Reme, Ole Marius Ekeberg, Kjetil Gundro Brurberg.

Finansieringskilder: AFU, Den Norske Lægeforening, Kunnskapssenteret

Utvikling av en kunnskapsbasert retningslinje basert på litteraturstudier av eksisterende retningslinjer pluss supplerende litteratursøk der andre retningslinjer ikke gir svar. Klar for høringsrunde, deretter justering og publisering.

(Forskerprosjekt) Behandling av tennisalbue (epikondylitt) i allmennpraksis

Forskere: Øystein Holmedal og Morten Olaussen

Samarbeidspartnere: Morten Lindbæk, Søren Brage, Bård Natvig og Ibrahimu Mdala.

Finansieringskilde: (tidligere støttet av AMFF, nå uten finansiering)

RCT der man undersøker effekt av å behandle lateral epikondylitt med kortisoninjeksjon eller øvelser. Det er publisert tre artikler fra prosjektet: forsøksprotokollen, en systematisk oversiktsartikkel og resultat av intervensjonsstudien. Jobber med en artikkel om prediktorer for prognose ved akutt epikondylitt.

(Forskerprosjekt) Rehabilitering av ME ved Skogli og Dødehavsklinikken

Forsker: Dag Gundersen Storla

Veiledere: Bård Natvig og Dag Bruusgaard

Finansiering: Uavklart, delvis «Dødehavstiftelsen».

Prosjekt i planleggingsfasen som tar sikte på et klinisk kontrollert forsøk med ulike rehabiliteringsopplegg for pasienter med lett ME/CFS (kronisk utmattelse). Aktuelle institusjoner er Skogli Helse- og rehabiliteringssenter (Lillehammer) og Dødehavsklinikken (Israel): Dødehavsklinikken er et rehabiliteringssenter som gir behandlingstilbud til norske pasienter. Virksomheten er ideell, non-profit og underlagt Dødehavstiftelsen.

(Forskerprosjekt) Forandringer av helseplager over tid

Forsker: Erik L Werner

Samarbeidspartnere: Lars Björkman, Bivirkningsgruppen for odontologiske biomaterialer, Uni Research helse, Bergen

Guri Rørtveit, AFE Bergen, Uni Research helse, Bergen

Finansiering: Helsedirektoratet

Prosjektet er et delprosjekt av et større prosjekt som studerer effekten av odontologiske fyllingsmaterialer på generelle helseplager. - I dette prosjektet følger vi 60 pasienter med MUPS (Medisinsk Uforklarte Plager og Symptomer) i fem år. Vi har bedt fastleger i Vest- og Aust-Agder om å invitere pasienter de mener tilfredsstillende inklusjonskriteriene, til å delta i studien. Pasientene får tilsendt et omfattende spørreskjema, og blir bedt om å gå til fastlegen for å få tatt en del blodprøver som inngår i studien. Dette gjentas etter tre og

fem år. Formålet er prospektivt å se i hvilken grad uforklarte helseplager forblir uforklarte, eller om noen uttrykker seg som definerbare sykdommer etter hvert; og å studere hvordan pasientene klarer seg over tid mht helseplager, sosialt liv og arbeidsliv. Pasientene i denne kohorten skal også fungere som referansegruppe for pasienter med tilsvarende uforklarte helseplager i hovedprosjektet. Rekruttering av pasienter er avsluttet og pasientene blir fortløpende tilsendt spørreskjema og materiell for blodprøver når det er gått tre og fem år siden deres inklusjon.

(Forskerprosjekt) Leger i spesialisering i nevrologi sine erfaringer med håndtering av hodepine

Prosjektleder: Espen Saxhaug Kristoffersen
Finansiering: *Universitetet i Oslo, ingen ekstern finansiering*
Forskere: *Bendik S. Winsvold, Research unit for Neuroscience*
OUS/Smerteforskningsgruppen FORMI og Kashif W. Faiz,
Nevroklinikken Ahus.

Gjennom en kvantitativ spørreskjemaundersøkelse til samtlige leger i spesialisering i nevrologi i Norge ønsker vi å kartlegge kunnskap, erfaring og holdning til å behandle hodepine. Samarbeid med fastlegene, bruk av elektroniske hjelpemidler, retningslinjer og den internasjonale hodepineklassifikasjonen vil bli evaluert. Status av de ulike nevrologiske sykdomsgrupper blir kartlagt. Dette er kunnskap som ikke tidligere er kartlagt i Norge og som kan bidra til å heve kvaliteten på den behandlingen pasientene får. Prosjektet er vurdert av REK, godkjent av personvernombudet for forskning. Datainnsamling avsluttet. Svarprosent på over 85%. Dataene er under analysering.

(Forskerprosjekt) Fastlegers erfaringer med og håndtering av hodepine

Prosjektleder: Espen Saxhaug Kristoffersen
Finansiering: *Universitetet i Oslo, ingen ekstern finansiering*
Forskere: *Jan Frich, Avdeling for helseledelse og helseøkonomi, UiO, Kashif W. Faiz, Nevroklinikken Ahus, Christofer Lundqvist, Forskningscenteret Ahus*

Gjennom en kvantitativ spørreskjemaundersøkelse til rundt 1000 fastleger og deretter påfølgende kvalitativt fokusgruppeintervju til et representativt utvalg av disse fastlegene, ønsker vi å kartlegge fastlegers sin kunnskap, erfaringer og holdninger til å behandle hodepine. Dette er kunnskap som ikke tidligere er kartlagt i Norge og som kan bidra til å heve kvaliteten på den behandlingen pasientene får. Prosjektet er vurdert av REK, godkjent av personvernombudet for forskning og første utsendelse skjer mars 2017.

(Forskerprosjekt) The Akershus study of chronic headache

Prosjektleder: *Michael Bjørn Russell, Head and Neck Research group, Ahus*
Forskere: *Christofer Lundqvist, Espen Saxhaug Kristoffersen*
Finansiering: *Ingen ekstra finansiering*

Basert på en epidemiologisk tverrsnittsundersøkelse fra Akershus fylke undersøkes sosioøkonomiske forhold, trygdeytelser, livskvalitet, sykdomsoppfattelse, depresjon, angst, søvnproblemer og en rekke andre med faktorer hos personer med kronisk hodepine (>14 dager/måned) i den generelle befolkningen. Svarprosent over 70%. Flere artikler sendt inn/publisert. Sannsynlig avslutning høst 2017.

(Forskerprosjekt) Biomarkører ved hodepine

<i>Stipendiat:</i>	<i>Ikke tilsatt</i>
<i>Prosjektleder:</i>	<i>Bendik Winsvold</i>
<i>Veiledere/forskere:</i>	<i><u>Espen Saxhaug Kristoffersen</u>, Bendik Winsvold, John-Anker Zwart, FORMI/Research Unit for Neurosciene, OUS</i>
<i>Samarbeid:</i>	<i>Avd for genetik, OUS, Linda Pedersen FORMI, Kjersti Vetvik, Ahus, Jeanette Koht og Mette Bergum, Drammen sykehus, Vestre Viken</i>
<i>Finansiering:</i>	<i>Intern OUS og UiO</i>

Ulike genetiske risikovarianter for migrene er funnet i store GWAS-studier. Neste steg på veien er å undersøke mer mekanistiske forhold knyttet til endret ekspresjon av gener og proteiner i forbindelse med migreaneanfall. Dette vil potensielt gi nye angrepspunkter for behandling. Pasientmateriale samles inn fortløpende ved Drammen sykehus, OUS og Ahus. Enkeltanalyser påbegynnes 2017.

(Forskerprosjekt) Cluster Headache Genetics

Forsker: *Espen Saxhaug Kristoffersen*

Dette forskningsprosjektet er et samarbeid mellom en rekke verdensledende miljøer og forskere rundt i verden med bl.a Prof Aarno Palotie, Welcome Trust Sanger Institute, Cambridge, UK and The Broad Institute of MIT and Harvard, Boston, US and Prof. Arn van den Maagdenberg, Leiden University Medical Centre, Leiden, The Netherlands, Prof Henry Houlden, UCL, London, UK, Prof Rigmor Jensen, Glostrup, Copenhagen, Denmark. Konsortiet er ledet av prof. John-Anker Zwart, FORMI, Oslo University Hospital og den norske delen inkluderer forskere fra OUS, AHUS og NTNU.

Formålet med prosjektet er å undersøke og forhåpentligvis etablere genetiske risikofaktorer for klasehodepine.

(Forskerprosjekt) HUNT All-In-Headache

Forsker: *Espen Saxhaug Kristoffersen*
Samarbeidspartnere: *FORMI/Research Unit for Neurosciene, OUS (prof. John-Anker Zwart og post doc. Bendik S Winsvold), Nasjonalt kompetansesenter for hodepine, St. Olavs Hospital, NTNU (prof. Knut Hagen) HUNT Biobank, Faculty of Medicine, NTNU (prof. Kristian Hveem). University of Michigan.*

Alle personer (over 18 år) som har gitt samtykke i HUNT er genotypet som ledd i HUNT All-In prosjektet. Rundt 70.000 DNA prøver er inkludert noe som gjør dette til en av verdens største genotypede befolkningsstudier. Genetisk data vil bli sammenlignet med fenotypene fra HUNT undersøkelsen. Hodepinedelen av av ALL-In vil fokusere på de vanligste hodepinetyperne i befolkningen. Genotypingen er gjort og det videre analysearbeidet er startet. Analysene inkluderer både kartlegging av risikovarianter, overlapp med andre sykdommer, men også mendelienske randomiserte studier for å undersøke mulig kausalitet av enkeltfaktorer for utvikling av hodepine.

(Forskerprosjekt) The ACute Headache Evaluation study (ACHes)

Stipendiat: Ikke tilsatt
Veiledere: Espen Saxhaug Kristoffersen (hoved), Kashif W. Faiz,
Forskere: Tor-Arne Hagve Laboratoriefag Ahus, Kjersti Vetvik Nevroklinikken Ahus
Finansiering: Ahus, foreløpig ingen annen ekstern finansiering

Akutt hodepine er vanligvis et ufarlig symptom, men kan være første symptom på en alvorlig livstruende sykdom. De alvorlige tilstandene representerer under 1% av alle typer hodepine, men fordi konsekvensene av å overse subaraknoidalblødning er så store blir de aller fleste pasientene med akutt, sterk hodepine lagt inn fra fastlege/legevakt. Dette medfører vanligvis minst 1 døgn innleggelse med CT caput og spinalpunksjon. Det finnes få gode prediktive studier som kan hjelpe fastleger og sykehusleger i å differensiere akutt hodepine. Dette prosjektet består av to deler, en 10 års retrospektiv gjennomgang av alle akutte hodepineutredninger ved Akershus universitetssykehus med fokus på hypotese generering samt evaluering av test-egenskaper og kostnader knyttet til hhv innleggelse, CT caput og spinalpunksjon og reinnleggelser. Basert på den retrospektive delen vil det i samarbeid med relevante fagområder gjøres en prospektiv studie med hovedfokus på samarbeid og utredningsalgoritmer for disse pasientene på legevakt og i sykehus.

(Forskerprosjekt) Søvn i Tromsø VI

Forsker: Arne Fetveit
Samarbeidspartnere: Bjørn Bjorvatn, Nasjonal komp.tj. for søvnsykdommer (UiB), Jørund Straand
Finansiering: AFE-Oslo

Spørreskjemaundersøkelse med utgangspunkt i Tromsø-VI, der personer med dårlig søvn blir selektert til en oppfølgingsundersøkelse om søvnplager.

(Forskerprosjekt) The BRIDGE trial: A multicenter RCT to improve continuity and quality in rehabilitation of people with rheumatic and musculoskeletal diseases.

Forsker her: Inger Johansen (AFE Oslo)
Prosjektledelse: Tore Kristian Kvien (NKRR; prosjektleder), Ingvild Kjekken (NKRR)
Samarbeidspartnere: Cornelia Helena van den Ende, Sint Maartenskliniek, Department of rheumatology, Nijmegen (NL), Mona Larsen (Norges revmatikerforbund). Dessuten 8 ulike rehabiliteringsinstitusjoner i Norge samt Øvre Eiker kommune
Finansiering: NFR (GOD BEHANDLING) 2016

Primary objective: To improve the quality, professional practice and cost-effective utilization of health care resources by evaluating if a new rehabilitation program aimed at bridging gaps in rehabilitation across levels of care may increase and/or prolong the effect of rehabilitation.

Secondary objectives: To evaluate if the BRIDGE program is more cost-effective than traditional rehabilitation programs. To explore associations between self-management, amount of follow-up, and goal attainment and improved HRQoL one year following rehabilitation.

To explore if there are variations between the 8 participating centres in content and organization (structure and process) of the current rehabilitation programs.

To test the responsiveness of a new quality indicator set developed specifically for use in rehabilitation. To explore if there are significant relationships between patient- and centre-reported fulfillment of structure and process indicators, and outcomes of rehabilitation.

(Forskerprosjekt) A multidisciplinary pain intervention (MUD-PI) for patients with chronic widespread primary pain in a tertiary pain clinic: A randomised controlled study.

Prosjektleder: *Lars-Petter Granan, Avdeling for smertebehandling OUS*

Medarbeidere: *Hedda Tschudi-Madsen (UiO), Linn Røddevand (OUS), Mette Kaarbø Bøymo, (OUS) og Charles Paccione (OUS)*

Finansiering: *Helse og omsorgsdepartementet/Hdir*

Samarbeidsprosjekt mellom Avdeling for Smertebehandling, OUS og Avdeling for allmenntilleggsmedisin, UIO. Prosjektet sammenlikner en ny multidisiplinær gruppebehandling ved Avdeling for Smertebehandling ved OUS mot vanlig behandling ved avdelingen. Prosjektet er et samarbeidsprosjekt med Avdeling for allmenntilleggsmedisin fordi denne gruppebehandlingen kan være aktuell for implementering i primærhelsetjenesten.

(Forskerprosjekt) Alpinskiskader ved Trysil Helsecenter

Forsker: *Kommuneoverlege og fastlege Jonas Carsten Jeppesen*

Veiledere: *Espen Saxhaug Kristoffersen og Rune B. Jakobsen (HELED og Ahus)*

Finansiering: *Nasjonalt senter for distriktsmedisin, tidligere: AFU*

Kommunene har ansvaret for å organisere og levere øyeblikkelig-hjelp til enhver som oppholder der. For mange mindre turiststeder utgjør dette en stor utfordring da sesongvariasjonen av besøkende er stor. I tillegg er avstanden til sykehus ofte lang. Trysil kommune er en slik kommune, og der aktiviteter knyttet til et stort alpinanlegg i motsetning til mye annen opplevelsesturisme er assosiert med økt skaderisiko. I dette prosjektet ble alle kontakter med legekontor og skipatrulje registrert i løpet av en hel sesong. Antall kontakter på grunn av skiskader, andel som ender hos lege, andel som ferdigbehandles lokalt hos lege utenom spesialisthelsetjenesten og en rekke andre faktorer vil undersøkes. Det jobbes med en utvidet protokoll for større forskningsprosjekt.

(AFU-prosjekt) Trygg på skulder

AFU-stipendiat: *Stein Jarle Pedersen*

Veiledere: *Niels Gunnar Juel (univ. lektor/overl. fys.med UUS og Bård Natvig)*

Samarbeidspartnere: *Jens Ivar Brox, Kaia Beck Engebretsen, Silje Endresen Reme, Ole Marius Ekeberg og Kjetil Gundro Brurberg .*

Finansiering: *AFU, Den Norske Lægeforening, Kunnskapssenteret*

Prosjektet tar sikte på å teste ut effekten av en enkel algoritme for undersøkelse av pasienter med skuldersmerter og kommunikasjon av undersøkelsesfunn og tiltak ved skuldersmerter, med intervensjon på legesenternivå etter en stepped wedge cluster randomisert studie.

(AFU-prosjekt) Tinnitus i allmennpraksis; livskvalitet og arbeidsuførhet og en mulig behandlingsmodell for fastlegen.

AFU-stipendiat: *Ingunn Leeber*

Veiledere: *Anthony Wagstaff og Erik Werner*

Med utgangspunkt blant luftpersonell (flygere/helikopterpersonell), er formålet med prosjektet å undersøke årsaker til tinnitus og nytten av kognitiv terapi i behandlingen av tinnitus.

(Studentprosjekt) Trening som sekundærforebygging av uspesifikke korsryggsmerter

Legestudent:

Kjetil Røysland

Veiledere:

Trygve Skonnord, Bård Natvig

Litteraturoppgave med metodikk nær opptil systematisk oversikt. Oppgaven søkte å avklare om forskning publisert etter de siste nasjonale retningslinjene (søk avsluttet 2005), hadde noe nytt å tilføre. Han fant at trening kan være et effektivt tiltak i sekundærforebygging av korsryggsmerter med effekt på smerter, livskvalitet og antall tilbakefall. Dette i tråd med nasjonale retningslinjer fra 2007. I tillegg ønsket forfatteren å undersøke om nyere studier kan skille mellom effekter av ulike treningsintervensjoner, noe han ikke fant.

TEMA 4: BARNE- OG UNGDOMSHELSE, RUS OG PSYKIATRI

(Postdoc) SOCIAL HEALTH BOTS - Mastering mental health issues through smart personalized automatic assistance

Postdoktor: Skall lyses ut i 2017
Prosjektleder: Petter Bae Brandtzæg
Deltakere: Ole Rikard Haavet, Tine Grimholt, Eivind Ekeberg, Ole-Christoffer Granmo,
Postdoc: Bl.a. én delt mellom Universitetet i Oslo og Oslo Universitetssykehus
Prosjektstart: 2016
Finansiering: NFR – HELSEVEL (Innvilget støtte nov. 2016)
Samarbeidspartnere: Sintef, Oslo Universitetssykehus, Universitetet i Agder, Universitetet i Oslo, Oslo kommune bydel Grorud og Bjerke, Helsedirektoratet (ung.no) og Redd Barna.

Målet med SOCIAL HEALTH BOTS er å etablere kunnskap som trengs for å gi bedre og mer effektiv informasjon for ungdom (alder 16-26 år) om psykisk helse gjennom smart bruk av online chatbots. Chatbots er digitale assistenter basert på automatiske dialogsystemer som samhandler med mennesker via naturlig språk.

(postdoc) Allmennlegers oppfølging av selvmordspasienter.

Postdoktor: Tine Grimholt,
Medarbeidere: Øyvind Ekeberg, Ole Rikard Haavet og Dag Jacobsen.
Samarbeid: Oslo Universitetssykehus, Ullevål og Avdeling for allmennmedisin, Institutt for helse og samfunn, Universitetet i Oslo
Finansiering: OUS

Grimholt fullførte sin ph.d høsten 2015. Hun fikk finansiering som postdoc fra 2016. Postdoc-prosjektet tar delvis utgangspunkt i data samlet inn i PhD-prosjektet, og delvis ny informasjon planlagt samlet inn i en kvalitativ studie av allmennlegers behandling av selvmordspasienter. To artikler akseptert for publisering i 2016.

(ph.d) Akutte rusmiddelforgiftninger i Oslo

Stipendiat: Odd Martin Vallersnes
Veiledere: Mette Brekke (H), Dag Jacobsen (M), Øyvind Ekeberg (M)
Prosjektstart: 2011
Finansiering: AMFF

Samarbeid med Legevakten i Oslo og Akuttmedisinsk avdeling ved OUS. Prosjektet har studert behandling av rusmiddelforgiftninger på legevaktnivå og fant at en enkel og systematisk klinisk undersøkelse duger til å finne pasientene med farlige forgiftninger og andre akutte tilstander. Imidlertid bør oppfølgingen etter rusmiddelforgiftninger bli bedre.

Odd Martin Vallersnes disputerte i januar 2017.
Så langt har prosjektet publisert fem artikler.

(ph.d) Sykdomsforståelse og selvforståelse ved medisinsk uforståelige symptomer, med utgangspunkt i uforklarte kramper (PNES), med særlig fokus på ungdom.

Stipendiat: Hilde Nordal Karterud
Veiledere: Ole Rikard Haavet (H), Mette Risør (M)
Prosjektstart: 2011
Finansiering: OUS PhD-stipend

Prosjektet er et samarbeid mellom Lærings og mestringscenteret, Avdeling for kompleks epilepsi, Klinikk for kirurgi og nevrofag, Oslo universitetssykehus. Allmennt medisinsk forskningsenhet, Institutt for samfunnsmedisin, Universitetet i Tromsø (Forsknings-klinikk for funksjonelle lidelser og psykosomatikk, ved Universitetet i Århus, Danmark), Avdeling for allmennt medisinn, Institutt for helse og samfunn, Det medisinske fakultet, Universitetet i Oslo. PhD forventet slutført 1.halvår 2017.

(ph.d) Hvordan arbeider fastleger med pasienter med psykiske og sammensatte lidelser, med ungdom som en del av bildet.

Stipendiat: Mina Dahli
Veiledere: Ole Rikard Haavet (H), Mette Brekke (M), Torleif Ruud (M)
Samarbeidspartnere: Nick Kates, Jorun Rugkaasa, Ajmal Hussein, Anne Landheim,
Prosjektstart: 2015
Finansiering: AMFF

Prosjektet er et delprosjekt under prosjektet: "Shared care. Family Health teams: Shared care for mental and co-morbid illnesses by well-coordinated primary and mental health care" som er støtte fra Helse SørØst. Prosjektet til Mina Dahli er et samarbeid mellom Akershus universitetssykehus FOU-avdeling psykisk helse, bydel 10, 11 og 12 i Oslo, Sykehuset Innlandet, McMaster University, Department of Psychiatry & Behavioral Neuroscience (Canada) og Avdeling for allmennt medisinn, Universitetet i Oslo. En artikkel om ungdoms syn på helse og hjelpesøknad er innsendt for publisering.

(ph.d): Atopisk dermatitt hos førskolebarn i Norge, forekomst, risikofaktorer og foreldreerfaringer

Stipendiat: Cathrine Helene Mohn
Veiledere: Per Lagerløv (H); 1.aman. Jon Anders Halvorsen, Hudavd, OUS, og professor Hege Salvesen Blix, NorPD, Folkehelseinstituttet.
Finansiering: AMFF

Undersøkelse over insidens av atopisk eksem hos førskolebarn siste 7 år fordelt på kjønn, alder og årstid. Undersøkelse over assosiasjon mellom insidens av atopisk eksem og eksponering for smal- eller bredspektret antibiotika hos førskolebarn. Undersøkelsene foretas i data uthentet fra reseptregisteret. Intervju undersøkelse over foreldreopplevelse og deres tilknytning til barn med atopisk eksem hvor foreldrene blir rekruttert fra primærhelsetjenesten.

(ph.d) Ungdom og seksualitet

Ph.d kandidat: Mette Hvalstad
Veiledere: Babill Stray Pedersen (H), Per Hjortdahl (M)
Finansiering: Ingen

Mette Hvalstad er overlege i barne- og ungdomspsykiatri ved UUS og var faglig ansvarlig for SUSS, senteret for ungdom Samliv og Seksualitet (1987-2014). Et ph.d arbeid basert på material fra SUSS. Avhandling vil utgå fra Klinmed.

(Forskerprosjekt) Somatic symptoms in children with a parent with cancer – a systematic review.

Forskere: Christina Roested, Anette Hauskov Graungaard, Ole Rikard Haavet,
Tone Smith-Sivertsen, Marja-Leena Marjukka Mäkelä.
Samarbeid: København Universitet, Universitetet i Bergen og Universitetet i Oslo
Start: 2014
Finansiering: Egne midler

Prosjektet utgår fra Nordisk nettverk for forskning på barn og unge og handler om en litteraturgjennomgang på feltet. Prosjektet er et nordisk fellesprosjekt hvor vi har delt på oppgavene. I Norge har vi deltatt i utvelgelsen av artikler og karakterisert de utvalgte artiklene. En review-artikkel er akseptert for publisering.

(Forsker-prosjekt): Fotografisk avbildning av atopisk eksem hos barn ved hjelp av multispektral bilder og termografi

Prosjektleder: Per Lagerløv
Medarbeidere: Lise Lyngsnes Randeberg, professor i fysikk (optikk) NTNU, og
Ph.d stipendiat Cathrine H Mohn
Finansiering: Anders E Ingels Legat

Pilotstudie over mulighet for å hente ut informasjon om intensitetsgrad av atopisk eksem hos barn som ikke kan formidle hvor plaget de er. Man måler reflektert lys fra huden utenfor frekvensområdet for synlig lys, og kan avbilde bestemte molekyler i huden (oksy-hemoglobin) ved spektralanalyse av det reflekterte lyset.

(Forskerprosjekt) Diagnose av depresjon blant unge - klinisk validering av diagnostiske nøkkelspørsmål og spørreskjema (DaNoVa).

Forskere: Manjit Kaur Sirpal / Wenche Haugen
Veiledere: Ole Rikard Haavet (H / M), Kaj Sparle Christensen (M / H)
Prosjektstart: 2008
Finansiering: AFU, AMFF og danske finansieringskilder

Prosjektet er et samarbeid mellom Forskningsenheden for almen praksis, Det sundheds-videnskabelige fakultet, Aarhus Universitet, Danmark og Avdeling for allmenmedisin, Institutt for helse og samfunn, Universitetet i Oslo (fullført i 2016 med 5 publikasjoner).

(Forskerprosjekt) Euro-DEN (The European Drug Emergencies Network)

Forskere: Odd Martin Vallersnes, Mette Brekke
Samarbeidspartnere: *Til sammen 20 sentre i 14 land, ledet av the Clinical Toxicology Service at Guy's and St Thomas' NHS Foundation Trust and King's Health Partners, London, UK. Samarbeid også med the European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction.*
Finansiering: *Tidligere EU, p.t. ingen*

Kartlegging av forgiftningsagens, klinisk bilde og behandling ved rusmiddelforgiftninger. Har pågått siden 2013. Euro-DEN-senteret ved Legevakten i Oslo er vitenskapelig forankret ved Avdeling for allmenntilleggsmedisin. Lokalt samarbeid med det andre norske Euro-DEN senteret ved Akuttmedisinsk avdeling på OUS Ullevål, samt med Rettsmedisinsk avdeling på OUS. Prosjektet har så langt publisert fem artikler.

(AFU-prosjekt) Kognitiv terapi i allmennpraksis. Forskningsprosjekt som skal undersøke effekten av syv år med årskurs i Kognitiv atferdsterapi for behandlerne.

Forsker: *Kristin Sundby Myhrer*
Veiledere: *Ole Rikard Haavet (H), Egil Martinsen (M)*
Prosjektstart: *2015*
Finansiering: *AFU*

Prosjektet er et samarbeid mellom Institutt for klinisk medisin, Enhet voksenpsykiatri og Avdeling for allmenntilleggsmedisin, Institutt for helse og samfunn, Universitetet i Oslo. Sundby Myhrer har tidligere mottatt 6 mnd. AFU-stipend på prosjektet. Planen om å utvikle dette til et ph.d-prosjekt ble lagt på is høsten 2016 pga manglende finansiering. Arbeidet fortsetter som et forskerprosjekt uten egen finansiering i 2017.

(AFU-prosjekt) GHB-forgiftninger og mistanke om påført GHB-rus

AFU-stipendiat: *Vivian Dalaker*
Veiledere: *Odd Martin Vallersnes (H), Mette Brekke (M), Fridtjof Heyerdahl (M)*
Finansiering: *AFU*

Samarbeid med Legevakten i Oslo og Akuttmedisinsk avdeling ved OUS. Prosjektet vil undersøke rusmiddelinntak hos pasienter med mistanke om forgiftning med gamma-hydroksybutyrat (GHB) ved å ta rusmiddelprøver i spytt og blod og kartlegge klinisk forløp og behandling i ambulanse, på legevakt og på sykehus for å finne prediktorer for når sykehusinnleggelse er nødvendig. I tillegg skal det tas rusmiddelprøver i spytt og blod av pasienter som oppsøker legevakt med mistanke om påført rus. Det tas sikte på å utvikle dette til et ph.d prosjekt.

(AFU-prosjekt): Barn med langvarige abdominalsmerter. Erfaring til foreldre til barn med langvarige abdominalsmerter uten medisinsk forklaring.

AFU- Stipendiat: *Anne Brodwall*
Veiledere: *Per Lagerløv, biveileder professor Kari Glavin, Diakonova*
Finansiering: *AFU*

Kvalitativt individuelt intervju med 14 foreldre, inklusive 5 fedre, til barn 6 – 13 år som er blitt utskrevet fra barneavdeling etter utredning for kroniske mavesmerter uten at det ble funnet diagnose. Kroniske mavesmerter hos barn er vanlig og affiserer familiene sterkt.

(AFU-prosjekt) Hva gjør BUP hos fastlegen? Evaluering av en samarbeidsmodell mellom fastleger og BUP.

AFU-stipendiat: *Tori Seierstad*
Veiledere: *Ole Rikard Haavet og Mette Brekke*
Finansiering: *AFU (start 2014)*

Prosjektet har som mål ved en kvalitativ metode (fokusgrupper) å belyse en samarbeidsmodell med felleskonsultasjoner på fastlegekontoret om unge pasienter med psykiske helseproblemer. Svingen legesenter på Lillehammer har siden 2008 deltatt i et slikt samarbeid med lokal BUP. Samarbeidet gjelder barn og unge hvor fastlegen, som regel ut fra en bekymring hos foreldre, opplever behov for rådgiving, enten med tanke på henvisning, eller for en veiledning / avklaring uten at det er behov for henvisning. I prosjektet vil modellen bli belyst mhp hvordan modellen oppleves å fungere for fastleger, psykiatrispesialister, foreldre og deres barn.

(Student-prosjekt) Forgiftninger hos blandingsmisbrukere av benzodiazepiner: en observasjonsstudie av prediktorer for sykehusinnleggelse

Legestudent: *stud.med Jon Andreas Andersson*
Veiledere: *Odd Martin Vallersnes, Mette Brekke*

Benzodiazepiner og Z-preparater står for en relativt stor del av medikamentforbruket i den vestlige verden, har et stort avhengighetspotensiale og inngår ofte i blandingsbruk og –misbruk. Er det mulig å predikere sjansen for sykehusinnleggelse hvis man vet hvilke blandinger med benzodiazepiner en pasient angir å ha tatt (i rusøyemed)? Er denne prediksjonsmodellen forskjellig fra en bredere prediksjonsmodell som inkluderer alle agens, eller, i fravær av kjent agens, kun kliniske variabler?

(Student-prosjekt) GHB-forgiftninger

Legestudent: *stud.med Aron Aronsen*
Veiledere: *Odd Martin Vallersnes, Mette Brekke*

Formålet med denne studien er å se på GHB-forgiftninger som kommer til Legevakten i Oslo, se hva som kjennetegner pasienter med GHB-forgiftninger som gruppe, samt å sammenlikne disse med pasienter som kommer inn med andre typer rusmidler.

(Student-prosjekt) Akutte forgiftninger med sentralstimulerende midler ved Allmennlegevakten i Oslo. Studentoppgave 2016-17.

Legestudent: *stud.med Erlend Ingebrigtsen*
Veiledere: *Odd Martin Vallersnes, Mette Brekke*

Hensikten med denne oppgaven er å studere akutte forgiftninger med stimulerende midler ved Allmennlegevakten i Oslo. Jeg vil vurdere forekomsten av forgiftninger med de forskjellige stimulerende midlene, og se om de brukes sammen med andre rusmidler. Jeg vil også analysere demografisk fordeling, symptomer, klinikk og mottatt behandling, og se om jeg kan finne forskjeller basert på hvilke substanser som er inntatt. Gjennomgang av journalmateriale fra Oslo Kommunale Legevakt for perioden okt 2013-mars 2016. Del av fortløpende datainnsamling for Euro-DEN-studien (se egen omtale)

(Student-prosjekt) Blandingsforgiftninger med flere rusmidler

Legestudent: stud.med Johannes Thomassen Slørdahl

Veiledere: Odd Martin Vallersnes, Mette Brekke

Hvilke kombinasjoner av rusmidler er vanligst ved blandingsforgiftninger og hva karakteriserer pasientene og de kliniske bildene ved de ulike kombinasjonene?

TEMA 5: HELSETJENESTE- OG TRYGDEFORSKNING, FORSKNING OM STUDENTUNDERVISNING mv.

(EU prosjekt) Research training Network in General Practice

Forskere ved UiO: Elin O. Rosvold, Jørund Straand, Anne Moen (consortium member)

Samarbeidspartnere: Umeå Universitet, Sverige (søknadsansvarlig), Linkøping Universitet, Sverige, Gøteborg Universitet, Sverige, Københavns Universitet, Danmark, NTNU, Norge, Universitetet på Island, Universitetet i Turku, Finland

Partnere: Oslo kommune, Norge, Västerbottens landsting, Sverige, Karolinska Institutet, Sverige, Universitäts klinikum Freiburg, Tyskland, University of York, GB, Abomics Oy, Finland, Center for Clinical Informatics, Finland

Søknad innsendt januar 2017: Horizon2020: Marie Skłodowska-Curie Innovative Training Networks

Finansiering: EU (ikke avklart)

Prosjektet er initiert av de allmenntedisinske forskerskolene i Norge og Sverige i samarbeid med allmenntedisinske miljøer og de øvrige skandinaviske landene. Formålet er å finansiere inntil 15 europeiske PhD prosjekter. Fokuset er multimorbiditet knyttet til tre forskningstemaer: 1) etiologi 2) klinisk håndtering og 3) organisering av helsetjenestene for pasienter med multimorbiditet.

Våre delprosjekter ved UiO er knyttet til klinisk håndtering av polyfarmasi på sykehjem og i eldreomsorgen, samarbeid mellom helsepersonell og multimorbide pasienter og deres pårørende, og opplæring av medisinstudenter og andre helsefagstudenter i å arbeide med pasienter med mange sykdommer. Målet er å få 2 PhD-studenter ved UiO. Nasjonal forskerskole i allmenntedisin vil tilby kurs knyttet til prosjektet.

(ph.d) Akuttinnleggelser ved Hallingdal sjukestugu

Stipendiat: Øystein Lappegard

Veiledere: Per Hjortdahl (H), Helge Garåsen (M)

Finansiering: HSØ

Prosjektet har sett på akuttinnleggelser ved HSS ved en randomisert studie der pasienter som av allmennlege var tiltenkt innleggelse ved HSS ble randomisert enten til HSS (27 pasienter) eller til Ringerike sykehus (33 pasienter). De to gruppene ble fulgt i ett år og sammenlignet på helsekonsekvenser, pasientopplevd kvalitet og økonomi. Det er publisert fire artikler fra prosjektet og en femte artikkel er under publisering. Hovedfunnet er at pasientene foretrekker et lokalt alternativ til sykehuset ut fra den pasientopplevde kvaliteten og det ikke kan påvises signifikante forskjeller i helsekonsekvenser. Lappegard disputerte i 2016.

(ph.d) Storbylegevakt- En deskriptiv epidemiologisk studie av innvandrere og nordmenns bruk av legevakten i Oslo.

Stipendiat: Sven Eirik Ruud
Veiledere: Bård Natvig (H), Per Hjortdahl (M)
Finansiering: AMFF

Legevakt er en viktig del av allmennhelsetjenesten. I storbyene utgjør den stasjonære legevakten en viktig og utfordrende møteplass mellom innvandrerpasienten og helsevesenet. Med dette prosjektet vil vi skaffe til veie kunnskap om befolkningens bruk av den offentlige legevaktstjenesten i Oslo med spesifikk fokus på innvandrere og subgrupper av innvandrere.

Prosjektet er delt inn i tre deler. *Første del* av prosjektet analyserer forekomst og bruk av legevaktstjenesten blant innvandrere, subgrupper av innvandrere og nordmenn for både Allmennlegevakten og Skadelegevakten. *Andre del* av prosjektet har som formål å innhente kunnskap om pasientenes egenvurdering av alvorlighet ved henvendelse på allmennlegevakten differensiert for de respektive gruppene. *Tredje del* av prosjektet har som formål å skaffe kunnskap om hvorfor pasientene valgte Allmennlegevakten fremfor fastlege. Resultatene fra studien vil gi økt kunnskap om innvandreres bruk av legevakt og utfordringer knyttet til dette. Tre artikler publisert/akseptert, sammenskriving startet.

(ph.d) Legeproduserte tekster. En undersøkelse av språket i legeerklæringer ved uførhet

Stipendiat: Guri Aarseth
Veiledere: Bård Natvig (H), Anne Kveim Lie (M), Eivind Engebretsen (M)
Finansiering: AMFF

Hovedformålet med studien er å studere språket i legeerklæringer ved uførhet gjennom å fremskaffe empirisk kunnskap om hva slags tekster slike erklæringer er. Det kan gi et grunnlag for kvalitetsforbedring av uføre-erklæringer. To artikler publisert/akseptert, artikkel 3 vil bli innsendt for publisering 1.halvår 2017.

(ph.d) Patients' versus doctors' experiences and expectations. A comparative general practice study in a Norwegian and international perspective.

Stipendiat: Torunn Bjerve Eide
Veiledere: Elin O Rosvold (H), Jørund Straand (M)
Finansiering: AMFF

Formålet med studien er å få mer kunnskap om hva pasienter ønsker og forventer av allmennlegen, hvilke tjenester allmennlegen faktisk yter og i hvilken grad tjenestetilbud og pasientenes forventning påvirkes av ytre faktorer som praksisorganisering, legens ansettelsesforhold og geografisk lokalisasjon. Studien analyserer data fra leger og pasienter i alle de nordiske landene, som en delstudie under det internasjonale prosjektet Quality and Costs of Primary Care in Europe. Første artikkel ble publisert og artikkel 2 ble sendt inn for publisering desember 2016.

(ph.d) What makes successful healthcare improvement?

Ph.d stipendiat: Aleidis Skard Brandrud
Veiledere: Michael Bretthauer (H), Per Hjortdahl (M), Eugene Nelson (M)
Finansiering: HSØ (Ph.d er forankret ved Heled, Helsam)

Formålet med studien er å studere tre ulike tilnærminger for kontinuerlige forbedringer for å forstå hvor representative og nyttige tre tidligere identifiserte suksessfaktorer (entusiasme, evidensbasert kunnskap, system for å implementere endringer) er under forskjellige omstendigheter, og hvilke faktorer som bør erstattes, inkludert eller legges til når man skal utvikle et regionalt system for kontinuerlig kvalitetsforbedring av helsetjenestene.

(ph.d) Veiledning i sykmeldingsoppfølging fra NAV til fastleger

Stipendiat: *Hans Petter Nordhagen*
Veiledere: *Arnstein Mykletun (H)(UiB), Elin O Rosvold (M)*
Finansiering: *NAV*

Prosjektet er en intervensjonsstudie der leger ansatt i NAV har gitt fastleger i Bergen og Østfold veiledning knyttet til pasienter som har vært sykmeldt i minimum åtte uker. Legene har fått individuell veiledning fordelt på 4 x1 timer over ett år, med fokus på pasienter med komplekse problemstillinger.

(ph.d) Rehabilitering av eldre hjemmeboende (CHARM).

Stipendiat: *Gro Næss, CHARM, Avd. For sykepleievitenskap*
Veiledere: *Torgeir Bruun Wyller (OUS, geriatri)(H); Marit Kirkevold (Spl.vitskap, Helsam) (M)*
Medarbeidere: *Christina Foss (UiO), Jørund Straand (UiO), Unni Sveen (UiO),
Kari Sletnes (Oslo kommune)*
Finansiering: *NFR (CHARM)*

Prosjektet skal utvikle, teste og evaluere en samarbeidsmodell for tidlig diagnose og rehabilitering av eldre hjemmeboende som erfarer subakutt funksjonstap. Dette skal gjøres gjennom å utvikle, teste og evaluere en samarbeidsmodell for tidlig diagnose og rehabilitering av eldre hjemmeboende som erfarer subakutt funksjonstap. Intervensjonen er et samarbeidsprosjekt mellom primær- og spesialisthelsetjenesten.

(Ph.d): Tverrfaglig oppfølging av personer med kroniske sykdommer i primærhelsetjenesten

Stipendiat (HIOA): *Monica Sørensen*
Veiledere: *Hovedveileder: Lisa Garnweidner-Holme, Biveiledere: Kari Almendingen og
Bjørn Gjelsvik*
Finansiering: *Norges Forskningsråd og Helsedirektoratet*

Stipendiaten er tatt opp ved PhD-programmet i Helsevitenskap ved Høgskolen i Oslo og Akershus. Hovedmålene med oppgaven er å intervju pasienter med diabetes og flere kroniske sykdommer og helsepersonell om: (1) erfaringer med bruk av annet helsepersonell enn lege til oppfølging av denne pasientgruppen; (2) brukervedvirkning; (3) samarbeid mellom lege og annet helsepersonell i fastlegepraksis. Tidshorisonen for prosjektet er 2016-2020. Kandidaten er tilsatt i 25 % bistilling i Helsedirektoratet under prosjektperioden.

(Forskerprosjekt) Legers vurdering av sykmelding - en internasjonal sammenligning

Forsker: Erik L Werner

Samarbeidspartnere: *Johs R Anema, Dep of Public and Occupational Health, Univ of Amsterdam; Frederieke Schaafsma, Dep of Public and Occupational Health, Univ of Amsterdam; Suzanne Merkus og Silje Mæland, begge Uni Research Health, Bergen.*

Finansiering: NAV – FARVE forsøksmidler arbeid og velferd

Vi har tidligere gjennomført en studie hvor norske, svenske og danske allmennleger har sett video- opptak av ni autentiske konsultasjoner i norsk allmennpraksis med fokus på diagnose og vurdering av sykmelding, hos pasienter med MUPS (Medisinsk Uforklarte Plager og Symptomer). Studien viste stort sprik i diagnoseforslag blant legene i alle landene, men stort sammenfall i vurdering av arbeidsevne. Studien er senere gjentatt i Frankrike med samme resultat.

I Nederland er det ikke allmennleger, men bedriftsleger tilknyttet arbeidsgiver, som utsteder sykmelding, og sykepengene betales av arbeidsgiver. Vi har i 2015 gjennomført studien blant 100 bedriftsleger og forsikringsleger i Nederland for å se hvorvidt denne tilknytningen til pasient og arbeidsgiver medfører en annen vurdering av de samme pasienthistoriene.

Studien er et samarbeidsprosjekt med AFE i Bergen, Uni Research helse i Bergen, Universitetet i Amsterdam og Avd for allmenmedisin, UiO. Hovedartikkel er publisert i BMJ Open i 2016.

(Forskerprosjekt) Systematisk klinisk undersøkelse av eldre. MOOC for ansatte og studenter i primærhelsetjenesten

Forskere: Elin O. Rosvold, Anne Moen, Lene Lunde

Samarbeidspartnere: *Vitensenteret, Høgskolen i Sørøst Norge (studiested Drammen), Sykehjemsetaten i Oslo kommune, og Ål kommune.*

Finansiering: *Norgesuniversitetet*

Prosjektet skal utvikle en læringsressurs i form av en MOOC (Massive Open Online Course) som skal fokusere på systematisk klinisk undersøkelse av eldre og tverrfaglig teamarbeid i primærhelsetjenesten. MOOC'en skal gi introduksjon, opplæring og øvelse i klinisk undersøkelse, og i tverrfaglige tema, f.eks. legemiddelavstemming. Vi legger vekt på aktive læringsformer med demonstrasjon, øving og interaktive studieoppgaver, der mulighet for individuell øving og teamtrening vil være basis for felles arbeid/trening på arbeidsplassen eller i studiet. Utvikling og utprøving av MOOC'en skjer i form av et forskningsprosjekt på digitale læringsressurser.

(Forskerprosjekt) Allmennlegers syn på lederrollen og utfordringer knyttet til ledelse i primærhelsetjenesten.

Forskere: *Ivan Spehar, Hege Sjøvik, Knut Ivar Karevold, Elin O. Rosvold & Jan C. Frich (HELED)*

Fokusgruppeintervjuer av fire grupper med leger som deltok på et 5-dagerskurs om ledelse i primærhelsetjenesten.

(Forskerprosjekt) Effektevaluering av ny medisinsk vurdering av sykmelding etter 6 måneder

Forsker: Erik L Werner

Samarbeidspartnere: *Silje Mæland, Uni Research helse, Bergen*

Søren Brage, forsker, Arbeids- og velferdsdirektoratet, Oslo

Finansiering: NAV

NAV har utlyst en anbudskonkurranse for evaluering av et forsøk med ny, uavhengig vurdering av langtidssykmeldinger over seks måneder. Uni Research helse og AFE i Bergen har vunnet konkurransen. I tett samarbeid med NAV sentralt og NAV Hordaland, skal det utvikles et prosjekt som tar sikte på å la uavhengige leger vurdere sykmeldinger når disse strekker seg utover seks måneder. Det er rekruttert 13 spesialister i allmenntilleggsmedisin til 20% stillinger ved NAV Hordaland ("NMV-leger"). Når NAV i denne regionen identifiserer sykmeldinger som nærmer seg seks måneders forløp, vil disse pasientene bli randomisert til enten vanlig videre forløp, eller til ny medisinsk vurdering. Fastlegene til pasienter i gruppen som skal få ny vurdering, blir da tilskrevet og bedt om å lage et resyme av sykehistorien og gjennomførte tiltak. NMV-legene skal da kalle inn pasientene til samtale og på grunnlag av all tilgjengelig informasjon, gi en vurdering tilbake til fastlegen. Vurderingen dreier seg i hovedsak om forslag til tiltak som kan bringe den sykmeldte tilbake i arbeid. Prosjektstart var høsten 2015 og innsamling av data vil pågå i to år

(Forskerprosjekt) Samstemmighet mellom rådgivende leger i NAV ved vurdering av uføresaker.

Forsker: Torstein Seip Johnsen
Veiledere: Bård Natvig og Guri Aarseth
Finansieringskilder: Uavklart.

Prosjekt i planleggingsfasen som tar sikte på å vurdere variasjon/enighet i vurdering av uføresaker mellom rådgivende leger i NAV. Uavklart om NAV tillater/går inn for samarbeid om dette.

(Forskerprosjekt) Implementering av en standardisert modell for kolsrehabilitering i primærhelsetjenesten.

Forskere: Anders Østrem, Jørn Ossum Gronert, Beraki Ghezai
Veileder: Jørund Straand (UiO),
Samarbeidspartnere Kari Anette Bruusgaard og Elisabeth Hellem, begge ved Avdeling for fysioterapi, HiOA
Finansieringskilde ExtraStiftelsen, Legeforeningen, HiOA, Lunger i praksis

Prosjektet ønsker å teste ut gjennomførbarheten av kolsrehabilitering i primærhelsetjenesten som et pilotprosjekt ved sykehjem i to kommuner (Ringerike og Rælingen). Vi ønsker å tilpasse og prøve ut en standardisert skandinavisk modell for rehabilitering for norske forhold. I prosjektet ønsker vi å undersøke klinisk effekt av rehabiliteringen samt pasientenes (artikkel 1) og helsepersonellets opplevelser ved å delta i prosjektet. Det siste ved hjelp av fokusgruppeintervjuer ledet fra HiOA. I prosjektet inngår også en evaluering av ressursbruk både organisatorisk og økonomisk for kommunene. På sikt kan modellen danne grunnlag for anbefalinger om mer utstrakt implementering av modellen i Norge.

(Forskerprosjekt) Medisinstudenter i praksis på sykehjem

Prosjektleder: Elin O Rosvold
Finansiering: Intern

Prosjektet er en fokusgruppestudie av medisinstudenter og veiledere som har deltatt et pilotprosjekt med to ukers sykehjemspraksis i siste studieår.

(Forskerprosjekt) Erfaringer med tilbakemeldinger til medisinstudenter i praksisperiode i allmennpraksis

Forskere: Sarah Frandsen Gran, Anja Brænd, Morten Lindbæk, Jan C Frich
Finansieringskilde: Før: DNLF KSF; Nå: ingen

Prosjektet har belyst erfaringer med et strukturert opplegg for feedback til medisinstudenter i praksisperioden i allmenmedisin på 10. semester ved UiO (StudPEP). Tidligere i prosjektet er det publisert to norskspråklige og to engelskspråklige artikler. I 2016 ble prosjektet foreløpig avsluttet med publikasjonen av en kvalitativ studie av praksisveileders og medisinstudenters erfaringer med læring og feedback i praksisperioden generelt og med bruk av StudPEP.

(Forskerprosjekt) “The Örenäs Research Group GP Survey”.

Forsker: Mette Brekke

The Örenäs Research Group is a pan-European group of primary care researchers. It was formed in 2013 to study the factors influencing national variations in the early diagnosis of cancer in primary care. The group has members in 20 European countries. Mette Brekke is the Norwegian participant.

Research objectives: In patients with symptoms that could suggest cancer: What system factors affect primary care doctors’ decisions to refer patients for further investigation (specialist opinion or special investigation)? How do these compare across different European countries, and how do they relate to 1-year cancer survival rates? Study Setting: The study will take place in primary care, in the local health areas of the various national study leads. Study design: The study design uses a survey with closed-ended questions. Data collection has been completed and data analyses are ongoing

(Forskerprosjekt) Strengthening General Practice/Family Medicine in Europe – advice from professionals from 30 European countries. A mixed-methods study.

Forsker: Mette Brekke

Medarbeidere: *Natalia Zarbailov (Moldova), Stefan Wilm (Tyskland), Howard Tandeter (Israel)*

Undersøkelse gjort i samarbeid med nåværende og tidligere EURACT-representanter i Moldova, Tyskland og Israel. Manuskript innsendt for publisering 2016.

(Forskerprosjekt) Experiences with late effects-related care and preferences for long-term follow-up care among adult survivors of childhood lymphoma.

Forskere: *Hanne Cathrine Lie, Annelie Mellblom, Mette Brekke, Arnstein Finseth, Sophie D. Fosså, Cecilie E. Kiserud, Ellen Ruud, Jon Håvard Loge.*

Samarbeidsprosjekt med Avd. for adferdsfag (IMB) og Radiumhospitalet (OUS/Klinmed). Fokusgruppestudie. Artikkel innsendt for publisering i 2016.

(AFU-prosjekt) Sykebesøk fra Oslo kommunale legevakt til sykehjem i Oslo

AFU-stipendiat: *Ingrid Rolfsjord*

Veileder: Jørund Straand

Finansiering: *Allmennt medisinsk Forskningsutvalg (AFU)*

Ved ø.hj. behov for legetilsyn til sykehjemspasienter i Oslo når ansatt sykehjemslege ikke er tilgjengelig, tilkalles lege fra Oslo legevakt. I dette prosjektet har vi registrert data i tilknytning til slike sykebesøk over en tremåneders periode. Formålet er blant annet å kartlegge i hvilken grad vaktlegene får tilstrekkelig medisinsk informasjon om pasientene på sykehjemmet og om dette inkluderer opplysninger om avgjørelser knyttet til terapeutisk intensitet. Manuskript er under utarbeidelse med sikte på innsending for publisering våren 2017.

(AFU-prosjekt) Samhandling og trygge tjenester for de multisyke i kommunen.

AFU-stipendiat: *Narve Bråten*
Veileder: *Dag Bruusgaard*
Samarbeidspartner: *Bjørnar Nyen*
Finansiering: *AFU*

«Kronikersatsningen» i Porsgrunn og Skien kommuner har som målsetting å styrke samhandlingen mellom fastleger og annet helsepersonell for pasienter med kroniske og sammensatte lidelser. I dette prosjektet er formålet å validere nytten av ulike kartleggingsverktøy. Det er også ønskelig å undersøke om «kronikersatsningen» medfører redusert antall henvisninger til andrelinjenesten.

(AFU-prosjekt) Behandling av pasienter med overvekt i allmennpraksis.

AFU-stipendiat: *Morten Dag Nilsen*
Veileder: *Erik Werner*
Finansiering: *AFU*

Målet med prosjektet er å undersøke effekten av en strukturert intervensjon i allmennpraksis basert på kostråd og oppfølging av kroppsvekt. Det er også et mål å undersøke om intervensjonen foruten vektnedgang også har effekter på blodtrykk, HbA1c og totalkolesterol.

(AFU-prosjekt) Data-mining, machine learning og beslutningsstøtte i allmennpraksis: muligheter for oppfølging og behandling av kroniske sykdommer demonstrert ved en «proof of concept» studie av hypertensjon.

AFU-stipendiat: *Torben Buch*
Veiledere: *Svein Gjelstad og Jørund Straand*
Finansiering: *AFU*

Ved bruk av nye teknologier innenfor «data mining» og «machine learning» er det mulig å forbedre oversikt over oppfølging og behandling av kroniske sykdommer. Sammen med klinisk beslutningsstøtte kan dette ha store potensialer for å forbedre kvalitet i klinisk praksis samtidig som ressursbruken blir mer effektiv. Siktemålet er å utvikle og validere verktøy til beslutningsstøtte basert på «machine learning» for at dette skal kunne bli integrert i legenes elektroniske journalsystem.

(Studentprosjekt) Seksualitet hos fastlegen. Studentoppgave 2016-17.

Legestudent: *Audun Vik*
Veileder: *Mette Brekke*

Litteraturstudie og prospektiv registrering av pasientkontakter i tre dager hos 22 fastleger på Østlandet.

